

slovenski čebelar

Letnik LXXXIII — Leto 1981

6

slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Št 6

1. junij

letnik 83

VSEBINA

XXX. občni zbor Zveze čebelarских društev za Slovenijo	
Dušan Švara: Povzetek poročila predsednika ZČDS	182
Franc Kolenc: Nekaj misli o poteku rednega letnega občnega zbora	184
Stojan Droč: Čebelarjeva opravila za mesec junij	186
Anton Rozman: Problemi tehnologi- je čebelarjenja pri nas	188
Ivan Krajnc: Paše na istrskem pol- otoku	190
Oldrich Haragsim: Kako se vedejo čebele na žrelu panja	192
Slavko Fratnik: kako odpravimo mravlje	195
Gojak Milan: Vinska trta panj in čebeljak	201
Matija Tršinar: Kako sem postal čebelar	202
France Vardijan: Čebele in plesen na vrtnih jagodah	196
Dolinar M.: O medu in botulizmu dojenčkov	203

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Franc Kolenc: Kako smo organizi- rani celjski čebelarji	206
Dušan Sirk: Zapisnik IV. redne seje IO ZČDS	208
Mag. Jana Šoškič: Druga seja predsedstva SPOJ	209

ZA ČEBELARSKO KROŽKE

Martin Mencej: Dosedanji trud in vložena sredstva so spodbuden de- javnik za nadaljnji razvoj čebe- larskih krožkov	211
--	-----

OSMRTNICE

MEDEX BILTEN

Miran Cesar: Predstavljamo Mede- xov center za biotiko	197
---	-----

CONTENTS

30 th general meeting of the Associa- tion of Slovene beekeepers' orga- nizations	
D. Švara: The summary of the re- port of the president of ZČDS	182
F. Kolenc: A few thoughts on the course of the regular annual ge- neral meeting	184
S. Droč: Beekeeper's occupations in June	186
A. Rozman: Technology problems of beekeeping our country	188
O. Haragsim: How do bees behave at the entrance of hive	192
S. Fratnik: How to do away with ants	195
F. Vardjan: Bees and the mould on strawberries Dandelion is medi- cinal	196
M. Gojak: A vine, a beehive and a beehouse	201
M. Tršinar: How did I become a beekeeper	202
M. Dolinar: About honey and the botulism of babies	203

FROM THE SOCIETY LIFE

F. Kolenc: How the beekeepers are organized in the Celje region	206
D. Sirk: The minutes of the fourth regular session of ZČDS	208
J. Šoškič: The second session of the presidium of SPOJ	209

FOR BEEKEEPING SOCIETIES

M. Mencej: The work and the mo- ney invested have given first good results	211
--	-----

OBITUARIES

MEDEX BULLETIN

M. Cesar: The presentation of the Medex centre for biotics	197
---	-----

Slika na naslovni strani: Čebele na smrekovi paši. Foto prof. Janez Mihelič

V SPOMIN

Novica o nenadni smrti dr. Jožeta Benigarja, nekdanjega predsednika zveze čebelarških društev za Slovenijo, nas je neprijetno presenetila.

Zveza čebelarških društev za Slovenijo je v obdobju štirih let, ko ji je predsedoval, dosegla lepe uspehe pri razvoju in uveljavljanju slovenskega čebelarstva kot pomembne kmetijske panoge, kar je bila v precejšnji meri njegova zasluga. Za iste cilje si je prizadeval tudi v Savezu pčelarskih organizacij Jugoslavije, kjer je bil podpredsednik in član izvršnega odbora.

Prišel je reorganizirati slovensko čebelarško organizacijo, pri tem si je prizadeval, da bi bile čebelarške organizacije organizirane po družbenopolitičnih teritorialnih enotah, to je po občinah in krajevnih skupnostih, in sicer zaradi lažjega vključevanja v razvojne načrte in uveljavljanja čebelarških organizacij v družbi. Bil je dober organizator, zato je tudi mnogo pripomogel k boljši organiziranosti čebelarške organizacije.

Dr. Jože Beniger se je rodil 29. 4. 1909 v Vevčah pri Ljubljani. Medicinsko fakulteto je končal leta 1939 v Beogradu. Že leta 1941 se je aktivno vključil v delo OF, leta 1943 pa je v stopil v redne partizanske enote. Bil je sanitetni referent XIV. divizije, pozneje do konca vojne sanitetni referent IV. operativne cone. Po vojni je delal za razvoj zdravstvene službe v Sloveniji, in v zvezi s tem so mu bile zaupane številne odgovorne naloge.

Več kot 17 let je bil predsednik lovske zveze Slovenije in član v organih lovske zveze Jugoslavije. Od leta 1974 do 1978 je bil predsednik ZČDS. Pa tudi pozneje je aktivno deloval kot predsednik nadzornega odbora. Bil je velik ljubitelj narave in ves prosti čas je posvetil lovstvu in čebelam.

Prejel je števelna vojaška in civilna odlikovanja, leta 1979 pa tudi nagrado mesta Ljubljane.

Bil je človek, ki se ni ustrašil nobene naloge in težave, zato je težko naštetih in opisati vse njegovo delo in zasluge. Vedno je bil pripravljen pomagati, če je bilo v njegovi moči. Takšnega bomo slovenski čebelarji tudi ohranili v spominu.

ZVEZA ČEBELARSKIH
DRUŠTEV
ZA SLOVENIJO

XXX. REDNI OBČNI ZBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO

POVZETEK POROČILA PREDSEDNIKA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO DUŠANA ŠVARE

V svojem poročilu se želim dotakniti dobrih in slabih strani naše organizacije. Organizacija šteje danes 6500 članov, 850 je naročnikov našega glasila. V tujino pošiljamo glasilo 90 članom, imamo 175 družin in 40 društev, ki so organizirana v tri medobčinske zveze in v 12 občinskih zvez. Ob tem pa ugotavljamo, da je med naročniki Slovenskega čebelarja mnogo takih, ki so samo naročeni na revijo, kar pomeni, da so zunaj vrst naše organizacije. Družine bi se morale zavzeti za to, da na terenu pritegnenjo te čebelarje v svoje vrste. Tolikšno število čebelarjev zunaj organizacije ne pomeni ravno pohvale zanje. Ti ljudje pa delajo, to je čebelarijo stihijsko. Zato apeliram na družine, da te ljudi pritegnejo in jih vključijo v delo v okolju, kjer živijo.

Organizacija se nenehno veča, število članov raste, počasi in pomalem, vendar stalno. V preteklem obdobju smo prek sestankov izvršnega odbora in osebnih povezav z društvi in družinami dosegli, da je sodelovanje že približno tako, kakršno bi moralo biti, da bi lahko uspešno delovali in dosegli svoje cilje. Mislim, da bi morali tudi čebelarji prispevati k naporom naše družbe po zadostnem zadovoljevanju naših potreb po hrani, kamor sodi tudi med. Za doseg tega cilja je treba izpolniti predvsem dve nalogi: doseči dobro medsebojno povezanost čebelarjev v svojih organizacijah in omogočiti nenehno učenje in poglobljanje znanja vsakega čebelarja posebej na višji ravni od sedanje.

Kar zadeva dobro medsebojno povezanost, mislim, da bi takšno povezavo organizacije lahko krepile; z močnejšo medsebojno povezavo. Za

našega povprečnega čebelarja pa je simptomatično, da »vse ve in ne potrebuje tuje modrosti«.

Tesno medsebojno povezani čebelarji v društvih in družinah, ki so oboroženi z znanjem, lahko postanejo tudi pomemben dejavnik v delovanju krajevne skupnosti in občinske skupščine in večji del problematike v vsakodnevnem življenju bi lahko reševali že na terenu.

K stabilnosti organizacije ne pripevajo čebelarji, ki mimo svoje organizacije zelo neodgovorno, celo za svoj račun, kritizirajo zvezo in njene vodilne člane. Strinjam se z vsako kritiko, katere cilj je izboljšanje dela in stanja v organizaciji, vendar naj pride prek delegatov v zvezi in z jasno izraženimi stališči. Takšna kritika zboljšuje delo, ker je edina pot kolektivnih naporov pri reševanju problematike, ne pa z individualnim nastopanjem posameznikov, ki govorijo v svojem imenu in ki vedno vse vedo ter iščejo zgolj popularnost. Mislim, da tudi novinarji ne bi smeli nasedati šaljivcem, ki pripovedujejo, kako iz njihovih panjev teče med. Mislim pa tudi, da bomo trdnost organizacije dosegli šele tedaj, ko bo v komiteju za kmetijstvo sedel star, izkušen čebelar, ki bo v svoji funkciji svetoval predsedniku komiteja o zadevah čebelarstva in urejal odnose med občinskimi čebelarskimi zvezami.

Še nekaj besed o kodeksu. Štiriin- trideset let je čebelarska organizacija čakala, da je ugledal luč sveta ta kodeks, ki je bil sprejet na 9. kongresu v Osijeku. Dokumentje zbir stališč o obnašanju in našem ravnanju na osnovi skupnih ugotovitev in je sinteza najboljšega in najbolj človečnega, kar

lahko imamo. Z njim smo dobili odlično sredstvo za kritičen odnos nasproti deformacijam v lastnih vrstah in za delo na samoupravni osnovi.

Izobraževanje je osnovna in trajna naloga zveze. Neznanje vodi v nazadovanje in tudi v likvidacijo čebelarstva. Pri redkokateri kmetijski dejavnosti, kamor sodi tudi čebelarstvo, je potrebno tolikšno osnovno znanje, da se kdo sploh lahko začne ukvarjati s čebelarstvom. Pri nas je izobraževanje razdeljeno na dve skupini: na članstvo in na naraščaj. Osnovni način izobraževanja poteka s pisano besedo. Zato naš list »Slovenski čebelar« stori na tem področju, kolikor največ more. V Beogradu so izrekli laskavo pohvalo »Slovenskemu čebelarju« kot najboljšemu čebelarskemu listu v Jugoslaviji.

Druga oblika izobraževanja so predavanja starejših čebelarjev-praktikov, ki jih spremljajo predvajanja diazpozitivov in filmov. Izobraževanje naraščaja poteka v krožkih, ki jih je v Sloveniji okoli 100. Natančne številke nimamo, ker jih nekatere šole šele oblikujejo. Delo poteka z mentorji ob predložitvi učnega načrta po čebelarskem Priročniku. Prva naklada Priročnika je že pošla; zato pripravljamo ponatis. Pomembno je tudi seznanjanje z novostmi. Obstaja tudi predlog, po katerem naj bi ob začetku letošnjega šolskega leta po zakonu uvedli predmet čebelarstvo v vse osnovne šole in upamo, da bo to pomagalo dvigniti čebelarstvo na višjo raven. Da bi pokazali znanje, pridobljeno med letom, izbiramo najboljše ekipe, da se pomerijo na republiškem tekmovanju, ki ga prireja naša zveza. Lani je bilo tekmovanje v Mariboru, letos pa bo v Novi Gorici.

Komisija za bolezní čebel in njeno delo v letu 1980—1981: Komisija je delala na več področjih. Spomladi 1980 je organizirala tečaj za preglednike v centru v Ljubljani. Tečaja se

je udeležilo 20 čebelarjev. Organizirali smo tudi več tečajev o preprečevanju in zatiranju bolezní čebel, ki se jih je udeležilo 300 čebelarjev, člani komisije pa so sodelovali kot predavatelji. Prav tako je Zveza organizirala za čebelarje več strokovnih predavanj o varroozi in drugih boleznih. Komisija je bila tudi v stalnem stiku z republiško veterinarsko upravo in je po svojih močeh vplivala na kriterije in predpise o zdravstvenem varstvu čebel. Od 29. 9. do 1. 10. 1980 je komisija sodelovala na mednarodnem simpoziju, kjer so se zbrali strokovnjaki z vsega sveta. Ob tem smo navezali tesne stike s tujimi strokovnjaki. Na tem simpoziju smo se seznanili z izkušnjami pri zatiranju varrooze po svetu. Komisija je sodelovala pri organizaciji 5. posveta v Polju aprila, ki je bilo posvečeno problematiki bolezní čebel.

Komisija za tehnologijo je v novi sestavi izdelala svoj program dela. Njena osnovna usmeritev je unifikacija opreme in strokovna pomoč našim čebelarjem, vključno z izboljšavami AŽ panjev, poenostavijo satnikov, smukalnikov za cvetni prah itd. Komisija je v stalni povezavi s komisijo na zvezni ravni in upamo, da bo to sodelovanje v kratkem času dalo konkretnejše rezultate.

Komisija za selekcijo je zavzela stališče, da pojav varrooze ne bi smel prekiniti vzreje in prodaje matic. Sprejet je bil sklep, da je treba s pristojnimi veterinarskimi organi najti način kontrole. Treba je izbrati način, ki so v cvetu že v uporabi, da bi bilo moč nadaljevati vzrejo tudi v okuženih čebelarstvih pod veterinarsko kontrolo. Prav tako je komisija sodelovala pri pripravi pravilnika o vzreji matic za Slovenijo.

Tudi letos je Zveza organizirala že peto posvetovanje v Polju. Posvetovanje je bilo posvečeno varroozi, čebe-

larjenju v nakladi in vzreji matic. Pritegnili smo tudi strokovnjake iz tujine, ki so dvignili strokovnost posvetovanja na višjo raven, svoje sodelovanje pa so obljubili tudi za prihodnje. Trudili se bomo, da bodo sodelovali na naših tradicionalnih posvetih tudi tovariši iz drugih republik, saj je to edini način, da bodo lahko hitreje prodirale novosti in novi pogledi v naše vrste.

Sodelovanje in povezovanje s savezom pčelarskih organizacij Jugoslavije je bilo v preteklem obdobju dobro. Imamo 6 delegatov za občni zbor in tri delegate v organih Zveze. Povedati moram, da smo se pozanimali, kako je s preskrbo sladkorja za prehrano čebel. Jugoslavija bo morala uvoziti sladkor, zato čebelarji zaenkrat ne moremo računati na regresiran sladkor.

Svetovni kongres čebelarjev bo letos v Mehiki. Zvedeli pa smo, da je kandidat za kongres leta 1984 poleg Madžarske tudi Jugoslavija. Čutiti je naklonjenost članic in vodstva, da bi

bili voljni podpreti kandidaturo Jugoslavije, če bi kandidirala. Mislim, da je to za našo državo veliko priznanje. Če nam ponujajo kandidaturo, bi to pomenilo za jugoslovansko čebelarstvo tudi veliko spodbudo za skok naprej v čebelarjenju, po drugi strani pa je izvedba tako zahtevne organizacije zelo odgovorna naloga, ki bi zahtevala sodelovanje vseh čebelarjev. Pred tem pa bi se morala Zveza na našem občnem zboru izreči, ali posamezne organizacije sprejmejo svoj del organizacijskih in materialnih obveznosti, ki bi jih taka organizacija zahtevala.

Prosil bi delegate, naj obvestijo svoje organizacije, da bo Zveza poslala družinam poročilo, s pomočjo katerega naj se članstvo odloči, kaj in kako bo z našo zgradbo na Brdu pri Lukovici. Začela se je delati škoda in odločiti se je treba, ali podpremo nadaljevanje gradnje ali pa objekt prodamo. Stanje, v katerem se objekt nahaja sedaj in njegova brezperspektivnost mečeta slabo luč na našo organizacijo.

NEKAJ MISLI O POTEKU REDNEGA LETNEGA OBČNEGA ZBORA ZČD ZA SLOVENIJO

FRANC KOLENC

Za nami je letni občni zbor Zveze ČD za Slovenijo, ki je bil v soboto, 28. marca 1981 v Ljubljani. Na njem je izvršilni odbor poročal o uspehu in neuspehu svojega dela, o težavah, s katerimi se srečuje, o sodelovanju z republiškimimi organi in društvi ter povezavi z nižjimi čebelarskimi društvenimi organizacijami.

Občnega zbora so se kot vedno udeležili izvoljeni delegati čebelarskih društvenih organizacij iz vse Slovenije, pa tudi precejšnje število čebelarjev, ki niso bili izvoljeni kot delegati, vendar so želeli samostojno nastopati in pred tako velikim številom delega-

tov povedati svoje mnenje, stališča, predloge, pa tudi vsiljevati svoj osebni interes. Nepristranski opazovalec občnega zbora Zveze je dobil vtis, da je bilo mnogo več kritike kot pa pohvalnih besed. Nekako je to razumljivo, saj vsi želimo vedno naprej, izboljšati naše društveno delo in razviti čebelarstvo Slovenije na višjo raven. V poročilih Zveze smo zasledili, da se je ukvarjala z začetnimi težavami vzrejnega centra, kjer hočemo doseči napredek pri vzreji dobrih plemenskih matic za naše čebelarje.

Izvršilnemu odboru zveze so nekateri zamerili, ker ni pripravil finanč-

nega načrta dela za leto 1981. To je strokovno delo in izvršilni odbor bi moral vse to pripraviti in poslati delegatom v razpravo. Opravičila za to ne pomagajo dosti in je treba to vzeti kot nauk za prihodnji letni občni zbor. Čutiti je bilo preslabo povezavo Zveze z družbenopolitičnimi organizacijami v republiki in zakonodajnimi organi oblasti. Marsikaj so ugotovili o čebeljih boleznih, o zatiranju teh bolezni, o predpisih, ki zadevajo čebelarstvo. Na tem področju bo potrebno več sodelovanja in strokovne pomoči pristojnim republiškim organom oblasti.

Nekatere razprave posameznikov so izzvenele preveč osebno, vsiljivo in tudi nestrokovno. Sicer ima pravico vsak, da pove svoja stališča, vendar se morajo ta nekako ujemati z našimi družbenimi interesi. Polemika o panjskem sistemu je bila predolga in preveč vsiljiva. Na svetu čebelarimo in smo čebelarili v veliko različnih panjih. Noben panj do zdaj sam kot tak ni dal medu, le čebele, pašne razmere, podnebje, iznajdljivost čebelarja je tisti dejavnik, ki vpliva na količino medu in drugih čebeljih pridelkov. Veliko govorimo o kmetijstvu, češ da imamo neobdelana zemljišča, da veliko kmetij opuščamo, da so na podeželskih kmetijah le ostareli ljudje itd. Noben, še tako moderen hlev ni dal družbi živine, ampak sposoben, delaven človek je tisti, ki ustvarja in le od njega sta odvisna pridelek in prireja. Čebelar z Bleda se je zavzemal za AŽ panj in kritiziral novoletni pozdrav predsednika ZČDS. Članica planinskega društva, ki ni čebelarka pa je povelicevala čebelnjake, AŽ panje itd. Spet drugi so kritično ocenili Koplanov panj in članek v Delu z dne 23. 12. 1980. Iz tega panja naj bi med kar tekkel, in to več kot 100 kg letno. Novinarji marsikaj napišejo, da je časopis bolj zanimiv, če je pa vse res, kar napišejo, je pa seveda vprašanje. Mislim, da imamo samo v Sloveniji

prek 25 panjskih sistemov. Skoraj vsak čebelar si izboljša kako malenkost na panju, v katerem čebelari. Vse te iznajdbe in izboljšave, pa tudi sam panj so odvisni od pašnih razmer, podnebja in vremena. Ponovno moram ugotoviti, da je skoro vedno le čebelar tisti, ki s pravilnim, strokovnim delom s čebelami, s tem, da jim omogoča dobro pašo, s prevozom in drugimi ukrepi dosega uspeh. Krava pri gobcu molze in lahko je zaprta v zlatem hlevu, pa ne bo dala mleka, če ne bo pravilno oskrbovana. Vse preveč je čebelarjev, ki hočejo s kako novo domisljico, ki pa navadno ni nova, vsiljevati svoj sistem drugim čebelarjem in postati »drugi Anton Janša«. Navadno je tako, da tisti, ki s svojo iznajdljivostjo v resnici dosega velike uspehe, o njih molči. Taka novica pa se vseeno izve, pa če je še tako prikrita, samo da je res kaj na njej. Prav tako je tudi s Koplanovim panjem. Naj on kar čebelari z njim in naj poskusijo po njegovem še drugi, vendar ni potrebno vsiljevanje. Dobro blago se hvali samo.

Slišali smo razpravljati o počivajočem ČIC, ki ga še vedno gradijo in bi nekateri želeli, da bi že pričel služiti svojemu namenu. Eno je misel, drugo pa gospodarski pomen ČIC. Danes je pomembna ekonomičnost, s katero pa se ČIC prav gotovo ne more pohvaliti. Veliko imamo že »spomenikov«, tj. gospodarskih obratov, ki delajo z izgubo. Zadnje čase govorimo o stečaju nerentabilnih podjetij. ČIC je bil romantično zamišljen, vendar brez ekonomskega računa in brez kadra, ki bi v njem ustvarjal. Če tega ni, lahko računamo samo s čisto izgubo, ki jo bomo morali poravnati čebelarji. Glavnemu razpravljalcu, ki se je zavzemal za ČIC, sel dal listek z vprašanjem, ali je pripravljen prevzeti ČIC, ga dokončati in v njem rentabilno obratovati. Na listku mi je odgovoril, da je starejši in da take naloge ne more sprejeti. Lahko je govoriti,

kaj vse moramo storiti, kake tovarne vse potrebujemo, težje pa je vse take misli uresničiti, če za to ni gospodarskih pogojev. Lahko se pokrijemo samo toliko, kot je dolga odeja, več ne gre. Tudi z vzrejnim centrom, ki naj bi vzrejal dobre matice, so težave. Domnevamo, da jih bo moč odpraviti. Kaj bi bilo šele s ČIC v Lukovici, za katerega nimamo ne kadra ne denarja in še manj ekonomskih pogojev za obratovanje?

Bile so še razprave o sladkorju, o sodelovanju z Medexom itd., ki so osvetlile probleme slovenskega čebelarstva. Mislim, da bo moral izvršilni odbor v drugoletni mandatni dobi nekaj koristnih nasvetov delegatov in gostov tega občnega zbora Zveze uresničiti in imeti več povezave s svojimi člani na terenu.

Na občnem zboru so delegati sprejeli naslednje sklepe:

1. Soglasno so potrdili poročilo o delu ZČDS v letu 1980.

2. Sprejeli so sklep o povišanju članarine za 50 din za leto 1982. Članarina v letu 1982 bo 300 din.

3. Prav tako so sprejeli sklep o povišanju prispevka za tiskovni sklad za 1 din na ekonomski panj, tako da bo v letu 1982 znašal prispevek za tiskovni sklad 2 din na ekonomski panj. Proti sklepu iz druge in tretje točke je glasovalo 10 delegatov, 6 delegatov pa se je glasovanja vzdržalo, od prisotnih 70 delegatov.

4. Občni zbor je soglasno potrdil zaključni račun za leto 1980.

5. Občni zbor je pooblastil izvršni odbor, da izdela delovni in finančni program za leto 1981.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JUNIJU

STOJAN DROC

Junija mora biti aktivnost naravnana še nadalje v ohranitev močnih čebeljih družin. Močne družine so, razume se, osnovni pogoj za ustrezno produktivnost in s tem za uspeh v čebelarstvu. Ohranitev močnih družin je pogojena s preprečevanjem rojilnega razpoloženja, ki je v juniju mesecu še vedno močno. In če čebelarjeva aktivnost ni zadostna, se roji tudi v tem mesecu poženejo iz panjev.

Kako brzdamo rojilno razpoloženje, sem navedel že v navodilih za maj. Toda na kratko naj ponovim:

- z zamenjavo matic,
- z gradnjo satovja,
- s povečanjem prostora in

z zadostnim zračenjem panjem. To so neogibni ukrepi za uspešno preprečevanje.

Ta mesec je mesec paš. Lahko bi rekli, da ni kraja, kjer v tem mesecu ne bi bilo take ali drugačne paše.

Smreka, travniki in kostanj so v naši ožji domovini glavni upi čebelarjev. To je čas, ko čebele močno gradijo in dane so možnosti, da pridemo do lepo izdelanega satja. Prevaževalci se morajo za premike čebel ustrezno pripraviti. Vsekakor je potrebno iztočiti morebitni pridelek iz medišča listovnih panjev in iz mediščnih naklad nakladnih panjev. Polno satovje se kaj rado lomi pod težo medu in povzroči pravo razdejanje v družinah, pri nakladanju pa dodatne nepotrebne napore.

V juniju ne smemo zanemariti narejanja rezervnih družin, ki jih v sodobni čebelarji tehnologiji vedno potrebujemo, če želimo imeti družine močne. Uporabimo jih pa v jeseni za pojačanje ekonomskih družin z združevanjem živali. Kombinacija z rezervnimi družinami je v čebelarstvu močno v uporabi tudi drugje v svetu

in skorajda neogiben ukrep v čebelarstvu tehnološki.

O narejanju rezervnih družin, zlasti v AŽ panjih, je bilo že veliko napisanega. Praksa je v glavnem ta, da odvezamo družini dva sata zalege s čebelami ter dva sata z medom in obnožino ter jih prenesemo v petsatar, prostor v AŽ panju pa zapolnimo z izdelanim satjem, še bolje pa je s satnicami. Na novo narejenim pomožnim družinam vcepimo naslednji dan zrel matičnik. Če pa nam teh ni uspelo vzrediti, pa podremo po petih dneh vse zasilne matičnike razen enega, ki mora biti odprt. Ta način je rešitev v sili, toda bolje kakor nič. V nakladnih panjih si lahko naredimo družine tako, da odvezamo močni družini dva sata zalege in prav tako dva sata z obnožino in medom ter jih damo v novo naklado, dodamo dva prazna izdelana sata in nato pregradno desko. Tako narejeno družinico povežemo na normalno proizvodno družino, mednje pa vstavimo ločilno desko. Na novo narejeni družinici vcepimo zrel matičnik, kakor to storimo v prašilčkah ter obvezno odpremo posebno žrelo ali luknjo na sprednjem delu naklade. Praznin, ki smo jo ustvarili j odvzemom satovja za novo družinico, zapolnimo v proizvodni družini s satnicami ali izdelanim satjem. Če imamo iakladne panje zložene v vrsto, je bolje, če pomožne družine obrnemo eno naprej, drugo nazaj, izmenično, zaradi boljšega opravevanja matic. Praksa namreč kaže, da matica kaj rada zaide v sosednji panj in za čebelarja je izgubljena.

Pomožne družine v nakladnih panjih s polovičnimi nakladami ali po sistemu Farar naredimo tako, da družini, ko je na vrhu razvoja, odzame-

mo eno naklado z vso vsebino ter jo povežemo na osnovno družino kakor pri LR panju. Tu ni potrebna manipulacija s satniki in je vse še bolj poenostavljeno.

Če ne prej, ob kostanjevi paši ne smemo pozabiti na pridelovanje cvetnega prahu, ki ga ob tem času s kostanja lahko veliko dobimo. Pa tudi iskan je in na tržišču močno cenjen. Smukamo z osmukalniki, ki jih pritrdimo na panje ali jih vstavimo vanje. Znanе so razne oblike in konstrukcije, toda v rabi so v pretežni večini smukalniki za na panj, ki jih obesimo ali pritrdimo na vzletišče. Te vrste smukalniki bistveno spremenijo videz sprednje stene panja. Zato pride do znatnega zaleta čebel v sosednje panje, če ne postavimo smukalnikov hkrati vsem panjem v eni skladovnici. Enako moramo ravnati tudi pri nakladnih panjih, če stojе v vrsti.

Čebelarstva zadruga Žalec je pripravila konstrukcijo podnice nakladnega panja s smukalnikom v podnici. Za ta sistem sem se odločil tudi sam iz naslednjih razlogov:

ne povzroča zmede pri čebelah ob nastavitvi,

zavarovan je pred vremenskimi neprilikami,

izognemo se dodatnim pripravam smukalnikov, ki niso niti poceni, toda močno občutljivi za poškodbe, predstavljajo pa dodatno navlako,

odprtina v podnici je izredno posrečen zračnik.

Vse to ni mogoče v klasičnih AŽ panjih in pri nakladnih panjih s klasično podnico. In seve, kdor vse to že ima, ne kaže drugega, kakor da uporabi klasične smukalnice, ki jih prav tako s pridom uporabljajo že mnogo let.

V. POSVETOVANJE O SODOBNEM ČEBELARSTVU

POLJE PRI LJUBLJANI, 24.—25. JANUARJA 1981

(Nadaljevanje)

UDK 638.141

TEHNOLOGIJA ČEBELARJENJA PRI NAS

ANTON ROZMAN

V nadaljevanju uvodnega referata mi dovolite nekaj besed o nekaterih pomembnih dejavnikih v čebelarstvu.

1. NAKLADNI PANJ

S pojavom nakladnega panja v slovenskem prostoru se je pričela uveljavljati nova tehnologija čebelarjenja. Z vztrajnim delom posameznih čebelarjev, ki čebelarijo z nakladnimi panji, so z leti začele odpadati pomanjkljivosti, ki so na začetku motile pri uvajanju nakladnega panja. Danes lahko mirno rečemo, da smo na poti k uspehu nakladnega čebelarjenja pri nas in da ustreza vsem zahtevam in tudi slovenskim pašnim razmeram. To je trdil že na začetku tega stoletja Franc Lakmayer in kasneje slovenski rojak iz Amerike Alojz Miklavčič-Nikelson. Srečavali smo se z različnimi pogledi in mnenji o prostornini panja. Pri tem pa smo pozabljali na biološke lastnosti kranjice.

Nekateri poudarjajo problem toplote v LR panju, zlasti pozimi. Adam Kerhle pravi: Čebela je otrok toplote, vendar ji pozimi nizke temperature ne škodujejo pri prezimovanju in razvoju. Danes vemo, da brez matične rešetke v nakladnem panju ni uspeha, da pa nakladno čebelarjenje zmanjšuje pridelovalne stroške. To jih je ugotovilo že mnogo. Vsaka kritika o neuspehu čebelarjenja v nakladnih panjih je le izraz neznanja. Uspeh čebelarjenja v nakladah je zajamčen, če imamo vitalne matice, ki bodo zalegale dnevno 2000 in več jajčec. V AŽ panju pa zadovoljujejo matice, ki

zalegajo dnevno od 1200 do 1500 jajčec. Omejena prostornina AŽ panja matici ne dovoljuje večje aktivnosti. Zadnje čase se vse več čebelarjev odloča za čebelarjenje v dvotretjinski nakladi, visoki 17 cm, ki je boljša za naše pašne razmere in z njo lažje urejamo ciklus razvoja kranjice. Temu primerno so boljši tudi uspehi, česar ne smemo prezreti.

2. AŽ PANJ

Tehnologija čebelarjenja v listovnih AŽ panjih se je z leti že izoblikovala in bi s kakršnokoli spremembo poprej škodovali kot pa koristili. Ne bo odveč, da razmislimo o enotnem tipu AŽ panja, to je 11-satnega. Mnenje naše komisije se je izoblikovalo zaradi možnosti zatiranja varrooze. V 11-satnem AŽ panju imamo lahko skrajni sat za gradilni satnik ob hkratnem neokrnjenem razvoju čebelne družine na 10 satih. Dno AŽ panja pod sati ustreza za namestitev 1 cm visokega mrežastega okvira po celotnem dnu parazite.

3. MREŽASTI OKVIR Z LEPILNIM PAPIRJEM

O njem smo že veliko slišali in bo postal sestavni del panjske opreme tako za AŽ kot za nakladne panje, če bomo želeli s preventivnimi ukrepi zatirati varroozo. Znano je, da se varrooza ob tresljajih spusti s čebele na dno panja. Zato bomo lepili papir pod okvirom vse leto in tako lovili varroozo.

4. ČEBELARSKA OPREMA

Čebelarska oprema je prav tako pomembna za uspešno čebelarjenje in ji moramo posvetiti enako pozornost kot panjem, in sicer izdelavi satnikov, panjem za rezervne družine, prašilčkom satju in plastičnim materialom za opremo.

5. POKLADANJE SLADKORNIH PRIPRAVKOV

O dohranjevanju čebeljih družin mnogo govorimo in pišemo, vendar brez poglobitve v določene rezultate analiz. V svetu je znano, da je sladkorna raztopina v razmerju 1 : 1 primerna le za pomladansko in poletno pokladanje. V jesenskem dohranjevanju pa je pri tem razmerju izguba sladkorja 20—25 %, pri razmerju 3 : 2 je 7—10 %, pri razmerju 2 : 1 pa je izgube 2—4 %. Ti primeri nam dajejo misliti, ali je prav, ko priporočamo samo redko raztopino 1 : 1.

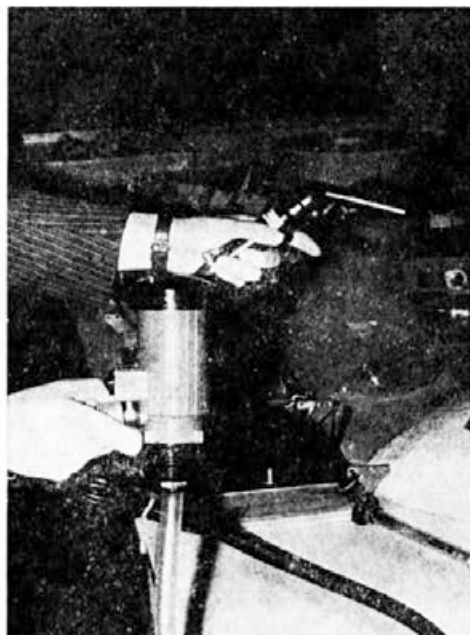
Pokladanje pogač, sladkornega testa in suhega sladkorja ima to dobro lastnost, da jih v brezpašnih dobah uporabljamo dražilno in z njimi ne povzročamo ropanja.

6. KOBALT

Pri uporabi kobalta za prehranjevanje čebelnih družin za razvoj smo premalo upoštevali možnost njegove prisotnosti v medu. Zato sem o tem poiskal informacijo pri inštitutu Jožef Stefan. Takole pravi njihov strokovnjak:

Element kobalt je v naravi navzoč v neznatnih količinah praktično povsod. Dobimo ga v kameninah, v zemlji, v živih organizmih. Bistven za življenje je kot vitalni del vitamina B-12. V tej obliki ga človek zaužije s hrano živalskega izvora, potrebuje pa ga zelo malo, le nekaj milijonink grama na dan.

Kar zadeva celodnevno količino zaužitega kobalta, navaja literatura le skope podatke, ki se precej razliku-

Mehanizacija je poklicnemu čebelarju nujno potrebna

jejo. Po japonskih podatkih je ta količina 10 milijonink grama na dan in po ameriških od ene desettisočinke do ene tisočinke grama na dan.

Če je količina zaužitega kobalta 20-tisočinka grama na dan ali več, povzroči resno zastrupitev. Avtorji navajajo bolezni krvi in ožilja, obolenost srčne mišice, spremembo žleze ščitnice in kostnega mozga. Videti je, da je kobalt mnogo bolj nevaren za ljudi s posebnimi prehranskimi navadami. Raziskovalci pripisujejo nekatere smrtne primere med pivci piva kobaltovemu sulfatu, ki so ga izdelovalci dodajali pivu zaradi lepšega videza pen. Dnevna doza je bila samo 8 tisočink grama.

Uporabo kobaltovega klorida v čebelarstvu omenja tudi slovenska strokovna čebelarska literatura: v koncentraciji 0,5 g za 25 kg sladkornega testa za razvoj čebelne družine in njene zalege, na katero naj bi deloval kobalt podobno kot fumidil. Zaradi nestrokovne uporabe kobalta pri

čebelarju laiku bodo čebele uskladišile kobalt v med. O tem govori tudi čebelarska revija *Apidologije* v št. 2/74 na strani 207.

Vsak korak v novost naleti na do-ločen odpor. Ker pa želimo napredek

in je tako tudi prav, moramo zavreči staro mišljenje in se prilagoditi novim razmeram. Zavzemati se moramo za sodobnejšo tehnologijo, za posodobljeno čebelarjenje in za hitrejši napredek te panoge.

UDK 638.132.497.2

PAŠE NA ISTRSKEM POLOTOKU

IVAN KRAJNC

Slovinci imamo pripovedko o Martinu Krpanu, Istrani pa imajo kar tri slavne junake. Dragonja je dal Istranom vodo, ki jim je vedno primanjkuje. Veli Jože je njihov simbol svobode, a kravica »Boškarina« jih je osvobodila ekonomsko od tujcev: Benečanov in Italijanov. Prvi junak Dragonja je za nas čebelarje najbolj zanimiv. Zato bom v kratkih besedah povedal, da so Istrani prosili orača velikana Dragonjo, naj jim obrne vodo iz Čičarije, ki je baje v davnini imela dosti vode, k morju, da bo vsa Istra zelen vrt. Ko je zaoral prvo brazdo, je nastala reka Dragonja; junak ji je dal svoje ime. Druga brazda je izorala reko Mirno. Ker ta v dolini mirno teče, ji je dal ime svoje žene Mirne. Ko pa je zaoral tretjo brazdo, so ga Pazinci ozmerjali, da plitvo orje, da je že star in da mu je brazda kriva. Zadel je plug na ramo in hotel oditi. Ker je voda naraščala in bi pogubila nedolžne otroke in žene, je Dragonja prebredel vodo in udaril s peto ob skalo. Nastala je Pazinska jama, ki še danes požira vso vodo reke Fojbe. Fojba je bilo ime njegovi hčerki. Ali je bilo tako ali ni bilo, tega ne bi mogel povedati in se s tem zameriti vraževernim Istranom. Vem le to, da so tu danes prekrasne doline, poraščene z obilo zelenja in gozdovi so tukaj najbolj bujni. Tukaj raste akacija in domači kostanj.

Istra ima sorazmerno milo mediteransko podnebje. Znane so poletne

suše. Zgodaj v jeseni in spomladi imajo dež. Veter je v glavnem južen; Istran ga imenuje »jugo«; pozimi pa je v notranjosti v višjih legah Čičarije in v območju Učke tudi sneg z burjo. V Čičariji prebiva rod Romunov-Vlahov, ki pravijo bobu »čiča«; iz tega izhaja ime Čiči in Čičarija. Kraška burja je znana in verjetno le malo ali nič ne zaostaja za senjsko burjo.

Istrani živijo v glavnem od živinoreje, poljedelstva in vinogradništva. V bližini mest ob obali gojijo zelenjavo, vrtnine in oljke. Morje je bogato rib in daje morskno sol. Turizem je zelo razvit. Šele po zadnji vojni se je začela razvijati industrija; kolikor je bilo prejšnje industrije, so jo po osvoboditvi Italijani odpeljali v glavnem v Italijo. V obalnem pasu posvečajo turističnim objektom posebno skrb.

Istrski gozd prehaja že v tako imenovano sredozemsko »makijo«, ki je značilna za področja ob dalmatinski obali, hrvaškem Primorju in Istri. Je čisto drugačnega ssetoja kot gozd v notranjosti Slovenije. Tukaj v glavnem prevladujeta hrast in bor v sklopu z različnimi mediteranskimi rastlinami. Tudi bukke in gabra ne manjka, vendar so debla tanka, v glavnem vejnata. Tu in tam imamo akacijo in kostanj, v glavnem, kot sem že zgodaj omenil, v dolinah omenjenih rek.

Čebelje paše v Istri niso nikoli obilne, ker rastlinam in deblom primanjkuje talne vode. Akacija in kostanj, ki rasteta na skali, ne moreta dati to-

liko sokov, kot jih dajejo Podravina, Banat ali Pomoravje. Čebelarji v glavnem čebelarijo na mestu, drugi vozijo na akacijo v Vremsko dolino, v okolico Prema, Ilirske Bistrice in Podgrada, nekateri pa tudi v zgornjo Vipavsko dolino.

Februarja in včasih še tudi bolj zgodaj tu ob obali in v bližnji notranjosti cvetejo mandeljni, ki dajejo čebelam zelo zgodaj cvetni prah in kakšno kapljo nektarja. Vso zimo cvete regrat, ki ga je tukaj več vrst. Ob sončnih dneh po gozdu in na travniških čutite navročnost čebel in ko se ozrete med osušeno travo, vidite globoko pri zemlji majhne rumene rožice, ki privabljajo čebele. Kmalu nato cvete po njihah divji repici podoban visok regrat, tako da so celi predeli rumeni. Za buditev čebel iz zimskega mirovanja so to spodbudilne dražilne paše. Matica zalega navadno zgodaj, vendar je ta paša za čebele zelo problematična. Po zgodnjih otoplitvah navadno pritisne marčna in aprilaska slana in vdori hladnega zraka s severa uničijo ubogo žival, ko ob burji in nizki temperaturi sili po vodo.

Nekoliko pozneje vidimo po travniških in ob robovih gozdov na prisojnih legah trobentice, zvončke in razne vrste žafrana ter navadnega regrata. V gozdovih pa cveto leska, dren, pozneje vrbe, razne vrste topola, jelša, brest in javor ter množica mediteranskega cvetja, predvsem pa v južnih krajih rožmarin. Žal je brest dobil neko bolezen in se povsod množično suši.

V aprilu imamo sadno drevje, divje češnje, breskve, oljke, repico in drugo, medtem ko rožmarin na jugu že odcveta. Vse navedene paše so dražilnega pomena. Omenil bom še priglavnne paše, ki čebelarju kaj vržejo v lonec.

Tik pred akacijo začne v Istri travniška paša, katere uspeh je odvisen

od padavin pozimi in vremenskih razmer, ki so navadno v tem obdobju še precej muhaste. Čebelarji, ki se odločajo za žajbljevo-kaduljino pašo, morajo premakniti svoje čebele v dolino Raše in v obalni pas od Lovrana do Plomina ter na otok Cres. Paša na žajblju je zelo negotova; rastlina medli na štiri do pet let, kar je odvisno od padavin v prejšnji jeseni, pozimi in zgodnji pomladi. Razen tega mora biti vreme ob cvetenju toplo in dovolj vlažno.

Akacija je tukaj zgodnja, kar je slabo za čebelarje, ker imajo še nerazvite čebele in v tem času tudi vreme navadno zelo nagaja. Zelo slabo odrežejo čebelarji, katerim na repici kmetijci zastropijo čebele s škropljenjem v cvet. V Istri ne gre od prve akacije v lonec navadno nič. Izjema je le takrat, ko zamedli hrastova mana ali roj, mala mediteranska rastlina. To je grm, iz katerega delajo kvalitetne bičevnike, je rdečkast in ima majhne grozdice, podobne divji trti.

Takoj ko odcvete akacija v nižinah, pomaknejo večji čebelarji svoje čebele v višje lege, kot sem že prej omenil. Navadno tam obilno točijo, ker je v bližini precej smreke in travniška kadulja ter grašica.

Kaj kmalu za tem že cvete ob obali kostanj. Ker se tedaj že začne suša, ta ugodno deluje na kostanjevo pašo. Čez nekaj časa odpeljejo čebelarji tudi na kostanj v višje lege, tako da na kostanju pasejo več kot štiri tedne. Kostanj in travnik dajeta eno točenje, ki je odvisno od pripravljenosti samih čebel in števila kostanjev. Pravo veselje za čebelarja je, če ima med tem še mano na kostanju, vendar se to redko zgodi.

S tem je paše v Istri spomladi konec. Odslej čakajo čebelarji na poročila iz gozdov; nekateri se podamo v Gorski kotar in pozneje v Liko. Kmalu pride jesen, ko Istra spet ozeleni, vendar takrat ni več take paše, da bi mogel čebelar kaj točiti.

KAKO SE VEDEJO ČEBELE NA ŽRELU PANJA

OLDRICH HARAGSIM, RAZISKOVALNI ČEBELARSKI ZAVOD V DOLU, ČSSR

Znano je, da se znajo čebele dobro orientirati v prostoru in da z lahkoto najdejo svoj panj. Takoj ko si mlada čebela pri orientacijskem poletu zapomni položaj svojega panja, se vrne vanj tudi po nekaj dneh. Vendar pa mnogo čebel pogosto zablodi in se zaleti v tuj panj. Ampak zakaj se temu ne postavijo po robu stražarke žrela?

Če vam pride na misel kaj podobnega, naredite majhen poskus in zamenjajte dva sosednja panja. Kako bodo reagirale čebele na žrelih?

Večina čebel, ki se vrne s paše, spremembe sploh ne opazi. Niti čebele v panju v glavnem niso opazile nenadne spremembe; malo so zabrenčale, potem pa se pomirile in potih-nile. Niso se zgrnile na brado panja in sploh niso bile razburjene. In zdaj opazujmo, štejmo in zapisujmo!

Najprej nas preseneti to, da se nobena od vračajočih se pašnih čebel (čebel delavk) sploh ne ustavi ob tem, da se namesto v rdeči panj vrača v rumenega ali nasprotno. Kaj ne deluje izdelani pogojni refleks? Ali čebele vidijo barve? Zakaj barvajo čebelarji cele panje ali vsaj njihova žrela in brade? Čebele pravzaprav tega premaza ne opazijo, morda le v primeru, ko je žrelo novega panja na-

tanko na mestu prejšnjega žrela. Med pašo prevlada nagon po združevanju nad drugimi orientacijskimi čuti. Ni časa za ugotavljanje, kako je pobarvano žrelo, hitro je treba oddati nektar in leteti po novega. Toda dovolj je, da žrelo premaknemo za nekaj centimetrov iz prvotne lege in pašne čebele zaznajo spremembo, razburjeno začnejo letati nad prostorom in iskati svoj panj po barvi in drugih znakih.

Pri opazovanju nam mora priti na misel vprašanje, zakaj se pašne čebele vračajo v tuj panj, ne da bi jim to branile stražarke žrela. Kaj nimajo tipičnega vonja, ki je značilen za vsako družino čebel?

Pogosto in pri različnih priložnostih sem opazoval čebele na žrelu in vedno sem bil presenečen, kako malo stražark varuje žrelo v poletni sezoni. Pa še te posamezne stražarke, ki jih poleti lahko opazujemo na žrelu, niso preveč skrbne. Saj so po zamenjavi panjev pri naših poskusih pregledale samo šest pašnih čebel od stotih, in še te zelo površno, kajti pašne čebele se sploh niso ustavile na bradi in so se mirno zgrinjale v žrelo. Vse druge pašne čebele so prišle v panj, ne da bi se kdo zmenil zanje. Na žrelu sem naštel le štiri do šest stražark; žrelo so pogosto zapuščale in izginjale v notranjost panja.

Drugačna situacija je nastala, ko so se pri prestavljanju panjev zaradi nepazljivosti stene panja bolj zatresle in so se čebele razburile. Zgrnile so se iz panja na brado; nekatere so napravile kratek polet okrog žrela, število stražark pa se je potrojilo. S tem se je povečala budnost čebel, kajti od stotih vračajočih se pašnih čebel so jih kontrolirale devetintrideset. Kontrolirana pašna čebela se je morala ustaviti na žrelu; stražarke so jo oti-

Stražarke žrela

pavale s tipalkami. Razburjenje čebel se je kmalu poleglo in tuje čebele so nemoteno prodirale v panje, kot da bi se vračale v svojo družino.

V jeseni, včasih pa že na koncu poletja, odvisno od tega, kako hitro se konča paša, se kdaj pa kdaj pojavi med čebelami nagnjenost k ropanju. Na žrelah lahko opazujemo veliko število stražark, ki so nenehno na preži. njihovo razburjenost spoznamo po tem, da nemirno begajo sem in tja po bradi, da imajo malo razprta krila, in če se ne bojimo, lahko ugotovimo, da imajo ob razburjenju odprta grizala. Rahlo reagirajo na vsako gibanje okrog žrel. Vsaj malo jih razdraži vsaka osa ali premikanje mimo letečih tatic. Zato so te jesenske stražarke spustile po zamenjavi panja v žrelo od sto pašnih čebel šestinštirideset brez kontrole, enainpetdeset pa so jih na kratko pregledale in samo tri pašne čebele so po boju, ki je trajal nekaj sekund, vrgle v travo pred panjem. Pri tem je ena od teh pašnih čebel, potem ko je vzletela, ponovno hotela v isti panj in je prodrla vanj, ne da bi se stražarke zmenile zanjo.

Ne vem, ali je bilo naključje ali pravilo, toda pašne čebele s cvetnim prahom so bile na bradi pregledane pogostejše kot pašne čebele z nektarjem.

Zanimalo me je, ali se čebele zares prepoznavajo po vonju. Danes je že splošno znano, da vonjalna žreza izdeluje dišečo snov, enako za vse pašne čebele. Po tem vonju se čebele komaj lahko razlikujejo. Torej mora njihov osebni vonj ustvarjati hrana in celotno okolje panja. Zato ni preprosto odgovoriti, zakaj stražarke žrela praviloma napadajo tudi mlade čebele iz svoje družine. Nasprotno pa troto, pa naj so iz domačega ali tujega panja, razen v jeseni, sploh ne napadejo. Vendar pa čebele na žrelu z bliskovito naglico napadejo tudi mrtvo čebelo, ki visi na niti in se giblje pred brado.

Stražarke žrela kontrolirajo čebele, ki priletijo predenj

Kako opravljajo svojo službo stražarke žrela? Vsaka stražarka varuje majhen del brade. Včasih dolgo vztraja na svojem mestu, drugič naglo menja svoj položaj. Stražarjenje ene čebele traja 20 do 60 minut, potem izgine v notranjost panja. Neredko so stražarke na žrelah iz vrst pašnih čebel. O tem priča tudi to, da vidimo na njihovih nogah barvne sledove cvetnega prahu. Stražarke preverijo vsako čebelo. Včasih se celo stražarke preverjajo med seboj; to lahko traja 5 do 8 sekund. Preverjanje poteka tako, da se stražarka približa zadku druge čebele in otipava njene tipalke. Traja lahko od nekaj sekund pa vse do pol minute.

Zanimivi so boji stražark žrela s tujimi čebelami. Včasih traja boj dolgo časa, drugič je kratek; bori se lahko ena sama čebela ali pa ji prisko-

S tujo čebelo vodijo stražarke na bradi srdit boj

čijo na pomoč še druge. Ne vemo pa, zakaj včasih stražarka brez razloga v boju vsiljivko pusti, čeprav je še ni premagala in vrgla z brade. Stražarke žrela ali tudi čebele znotraj panja v satju pogosto napadajo tuje čebele, ki prodrejo v panj. Vendar pa jih družina čebel kmalu sprejme medse.

Preverjanje mlade čebele poteka takole: mlado čebelo iz druge čebelje družine sem spustil na brado panja, ki sem ga opazoval. Počasi in ponižno se je bližala žrelu. Ustavila jo je stražarka žrela. Mlada čebela je mirno sedla zraven, potegnila zadek podse in premikala tipalke. Stražarka je s svojimi tipalkami otipavala mlado čebelo od zadka do glave in nazaj in to ponovila nekajkrat. Mlada čebela se je pritislila k brači in ko je šla stražarka na drugo stran, je premikala zadek na drugo stran. Ko se je stražarka ponovno približala njenim ustnim organom, ji je ponudila rilček s kapljico predelane hrane (nektarja), kar je stražarka sprejela. Potem si je mlada čebela očistila rilček s sprednjima nogama in na koncu mirno vstopila skozi žrelo v panj.

Žrelo panja so vhodna vrata v družino čebel in zato ga je vredno včasih opazovati.

(Članek je avtor napisal na željo uredništva Sl. č.)

Tudi domačo čebelo stražarke skrbno pregledajo

Čebele na žrelu dobro ponazarjajo razpoloženje družine čebel

OGLASI

UGODNO PRODAM TAM 5000, letnik 1972, preurejen v čebelnjak za 68 AŽ panjev in 15 praznih AŽ panjev.

Boris Kolenc, Zaboršt 5, 61230 Domžale

PRODAM prikolico za prevoz čebel in Fiat 850 s cerado. Vse je v dobrem stanju.

Franc Majcenovič, 62282 Cirkulane, Gruškovec 118

KUPIM dobro ohranjeno točilo za med in tehtnico za AŽ panj.

Anton Žunter, Nizka 30, 63332 Rečica ob Savinji

KAKO ODPRAVIMO MRAVLJE?

SLAVKO FRATNIK

Mravlje vseh vrst in oblik, predvsem pa črne, smrdeče mravlje, so žuželke, ki jih najdemo prav povsod in so pri čebelah zelo osovražene. Vendar čebelarji dobro vemo, da skoraj ni tako popolno izdelanega panja, da bi mravlje vanj ne našle poti, zaradi česar so naši stari čebelarji že pri gradnji čebelnjakov namenjali tej nadlegi posebno pozornost in pri temeljnih čebelnjakov izdelali posebna korita, kamor so občasno dolivali olje in s tem preprečevali mravljam dostop do čebelnjaka.

V sodobnem čebelarstvu je vse manj statičnih čebelnjakov. Tisti pa, ki še obstajajo, niso izdelani tako pedantno in mravlje ostajajo še naprej nadloga, katere se le s težavo ognemo bodisi pri čebelnjakih ali pa na stojišču, kjer je še težje preprečevati mravljam dostop v panje. Mravlje povzročajo v panjih več škode kakor je morda videti na prvi pogled. Vznevirajo družino, ki mora določiti dokaj veliko število delavk za odganjanje nasilneža, kradejo medicino, napadajo čebeljo zalego in, če nismo dovolj pazljivi, se kar vselijo v panj, nagrizujejo in dolbejo panje ter okvirje v njih itd. Da bi se te nadlege rešil, sem poskusil različna, že preizkušena sredstva. Podmazal sem dolnji del čebelnjaka s katranom, posipal sem okrog panjev pepel, mašil luknje v panjih s kitom in uporabljal še druge metode. Pa vse ni kaj prida pomagalo. Mravlje so vselej našle drugo pot, jaz pa sem bil nanje vse bolj jezen, hodil sem od čebelarja do čebelarja in povpraševal po izkušnjah. Šel sem k Medexu in od tam na Zvezo čebelarjev Slovenije. Povsod sem naletel na približno enak odgovor, namreč, da je ta problem v čebelarstvu skoraj nemogoče rešiti, saj sredstva, ki odpravijo mravlje, škodujejo

čebelam in jih v bližini čebelnjaka ne smemo uporabljati. Res pa je, da so po drugi strani prav mravlje tiste, ki hranijo hojeve in druge drevesne ušice, s čimer povzročajo izdatno medenje in s tem posredno vplivajo na pridelek medu oziroma nektarja.

Tega članka verjetno letos še ne bi napisal, ko ne bi bil v zvezi s pojavom varrooze v številnih čebelarstvih občilih omenjen »NAFTALIN« kot sredstvo za preprečevanje te kužne bolezni pri čebelah. Tudi na posvetovanju v Polju, ki je postalo že tradicija slovenskih čebelarjev, je eminentni strokovnjak iz Gradca govoril o naftalinu kot sredstvu za preprečevanje te nove bolezni pri čebelah.

Povrnimo se k nadležnim mravljam! Kakor sem omenil že zgoraj, nikjer nisem našel trdnega, pozitivnega odgovora, kako odvrniti mravlje od panjev. Zato sem po daljšem razmišljanju odšel v trgovino in kupil naftalin v kroglicah. Kupil sem tri pakete v polivinilastih vrečkah. Te vrečke sem navrtal z navadnim žebljem, da so postali kakor sito, in jih položil v vogale čebelnjakov. Hudo sem bil v skrbeh, kaj se bo zgodilo, če mi bodo morda čebele pomrle, se v hlapih naftalina zadušile in ne vem kaj še — mi je vso noč rojilo po glavi. Naslednji dan sem že na vse zgodaj zjutraj ves v dvomih odšel do čebelnjaka, ki sem ga postavil na Črnučah. S težkim korakom sem se približeval čebelnjaku in opazoval. A glej! Pred panji sem videl živahno izletavanje in vračanje čebel. Veselo so šumele v spomladanskem jutru in zdele so se mi krepkejše in bolj zdrave kot kdajkoli prej. Pregledal sem notranjost čebelnjaka in vse panje in glej čudo! O mravljah ni bilo nobenega sledu več. Dvanajst let je preteklo, odkar se mi je to prvič posrečilo. Od

tedaj dalje vsako leto zavarujem svoje čebele z naftalinom ne le pred mravljami ampak tudi proti drugemu mrčesu, ki sili v panje. Moje čebele so bile tudi v letu 1980 ob pregledu na veterinarski fakulteti v Ljubljani popolnoma zdrave, kar zgovorno potrjuje, da naftalin ni škodljiv za čebele. Res pa je, da ga ne dajem direktno v panje, ampak okrog njih, tako da prodira v panje le z naftalinom prepojen zrak.

Tega sredstva, ki pozitivno vpliva tudi na odpravljanje čebeljih uši, se, kot rečeno, nisem upal nobenemu čebelarju svetovati vse do danes, čeprav mi pri mojem čebelarjenju zelo veliko pomaga.

Izmenjava izkušenj je vselej koristna. Če sem komu od tovarišev čebelarjev s tem kaj pomagal, bom zelo vesel, kakor sem vesel sam, če dobim napatke izkušenih čebelarjev.

ČEBELE IN PLESEN NA VRTNIH JAGODAH

FRANCE VARDJAN

Čeprav jagodnjaki s svojimi belimi cvetovi niso posebno pomembni za čebelarje, ga čebele rade obiskujejo in nabirajo na njih nektar in pelod. Vrtno jagodo gojijo ponekod na večjih površinah (Krško) in to na deset in več hektarjih, kar je pa za čebelarje že pomembno. Debeloplodne vrtno jagode so nastale s križanjem severnoameriške vrste *Fragaria virginiana* in južnoameriške *F. chiloensis*. Žal jo zelo rada napada gniloba, ki jo povzroča predvsem *siva plesen* (*Botrytis cinerea*). Gniloba je zlasti nevarna v mokrih letih. Če jo hočemo preprečiti, moramo škropiti v cvet, torej tedaj, ko čebele obletavajo jagode. To škropljenje je čebelam lahko zelo nevarno, če škropimo napačno in z neustreznimi sredstvi, saj lastniki škropijo jagode v cvetu trikrat. Žal se temu škropljenju ne moremo izogniti, če hočemo imeti dober pridelek.

Poznamo že sredstva, ki zelo dobro delujejo proti plesnim, a hkrati ne

škodujejo čebelam. To je Bayerjev preparat *euparen*. Prvič ga uporabimo, ko je v nasadu odprtih 20 do 30 % cvetov, drugič teden dni pozneje, ko so jagode v polnem cvetju, tretjič pa, ko cvetenje pojenjuje. To zadnje škropljenje ni povsem nujno, če je vreme ugodno. *Euparen* uporabljamo v zmerni koncentraciji; za 10 l vode zadostuje 25 gr tega sredstva. Ta količina pa zadostuje za 50 m². Škropiti pa moramo zelo natančno, da je jagoda od vseh strani omočena. Če škropimo proti večeru, ni nobene nevarnosti za čebele in za zalego. *Euparen* ni strupen.

Izločanje nektarja ni majhno, saj cvet v 24 urah izloči 0,35 mg na dan. V nektarju je 45 % sladkorjev, tudi peloda ima precej. Ker vrtnarjem ne moremo preprečiti škropljenja proti plesni, jih vsaj navajajmo, da škropijo z *euparenom* v večernih urah, ko ni več čebel na cvetju. *Še enkrat ponavljamo: euparen za čebele ni škodljiv!*

IZDELUJEM

najnovejši tip plastičnih mrežic za smukanje kostanjevega cvetnega prahu, ki osmukajo od 50 % do 70 % prinešenega prahu. Oto Primožič, 63312 Prebold.

hp

medex

Ljubljana, jugoslavija

bilten

letnik
leto
številka

VII
1981
6

PREDSTAVLJAMO MEDEXOV CENTER ZA BIOTIKO

Pri Medexu so leta 1974 ustanovili center za biotiko kot samostojno organizacijsko enoto. Center združuje raziskovalne delavce Medexa in znanstvene sodelavce nekaterih strokovnih institucij iz vse Jugoslavije pa tudi iz inozemstva.

Vsi vemo, da je med okusen in sladek, da so čebelji pridelki nasploh koristni, vendar nam šele temeljite analize in raziskave lahko povedo, kakšna je njihova dejanska vrednost. Dolga vrsta strokovnih institucij je Medexovemu centru za biotiko pomagala in mu še danes pomaga pri ugotavljanju teh vrednosti. Našejmo samo nekatere od njih: zavod SRS za zdravstveno varstvo, VTO farmacija pri FNT Ljubljana, biotehniška fakulteta Ljubljana, inštitut R. Bošković iz Zagreba, farmakološki inštitut medicinske fakultete v Nišu, inštitut Max Planck iz Münchna, inštitut Boris Kidrič iz Ljubljane, inštitut Jožef Stefan iz Ljubljane, stomatološka fakulteta iz Ljubljane, mikrobiološki inštitut medicinske fakultete iz Ljubljane itd. Tako so bili zagotovljeni Centru najvišje kvalificirani kadri iz posameznih raziskovalnih centrov. Nekateri dosežki teh skupnih naporov imajo tudi v svetovnem merilu pionirski pomen. Tu mislimo zlasti na dosežke na področju borbe proti virusom in bakterijam. Ob sodelovanju mikrobiološkega inštituta medicinske fakultete v Ljubljani so ugotovili pomembne lastnosti propolisa. Raziskave nadaljujejo in pravkar potekata tudi dve raziskavi pri raziskovalni skupnosti Slovenije o lastnostih propolisa in učinkih čebeljih pridelkov na prehrano.

V okviru raziskovalnega programa Centra opravljajo vrsto preizkusov na živalih: pri podganah so raziskali akutno in kronično toksičnost propolisa (raziskava je dokazala, da propolis ni toksičen), pri miših in podganah ugotavljajo vpliv cvetnega prahu na metabolizem,

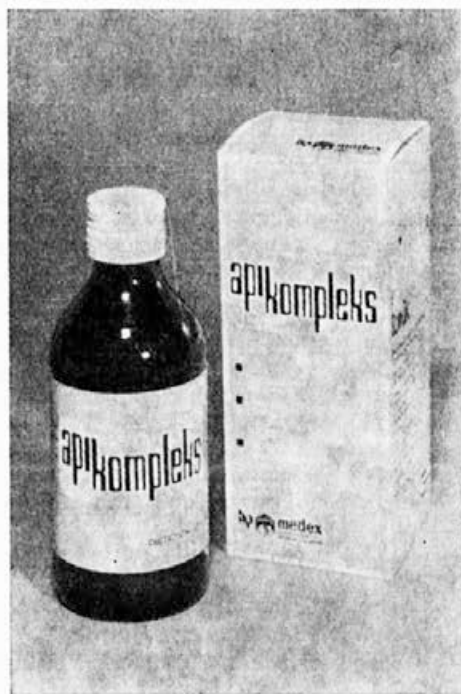
pri podganah mehanizem delovanja propolisa v ožilje, pri kuncih vpliv propolisa na rane v želodcu, pri psih posledice vbrizgavanja propolisa v ožilje, pri kuncih vpliv propolisa pri zdravljenju kožne rane in podobno. Po ugotovitvah na živalih se začenejo tudi klinični preizkusi. Z različnim, v glavnem zadovoljivim uspehom, preizkušajo učinkovitost različnih preparatov, npr. pri:

- najrazličnejših vnetjih v ustni votlini in žrelu,
- vnetnih obolenjih v sluhovodu in srednjem ušesu,
- preprečevanju poškodb sluznic ob zdravljenju zločestih obolenj v ustni votlini z obsevanjem,
- preprečevanju objektivnih poškodb in subjektivnih težav ob obsevanju nasploh,
- pojavih aft — bolečin vnetij in ranic na sluznicah v ustni votlini,
- raznih obolenjih dlesni, paradontozi, mehaničnih poškodbah sluznice v ustih,
- epitelizaciji in zaraščanju ran,
- ranicah v ustih in izpuščajih na ustnicah, kakršne povzročata virus Herpes simplex,
- vnetjih kože dojenčkov,
- menstruacijskih težavah doraščajočih deklet,
- motnjah in težavah v klimakteriju,
- moški impotenci,
- diabetesu,
- ranah na želodcu in dvanajsterniku,
- mehanično povzročenih ranicah na ustju maternice,
- zaščiti pred okužbo z virusom influence,
- najrazličnejših dermatozah,
- respiratornih infekcijah otrok,
- bronhialni astmi s kroničnim bronhitisom,

- disuričnih težavah pri povečani prostati,
- akutnem virusnem hepatitisu,
- nekaterih srčnih obolenjih,
- zaprtjih.

Ugotovitve raziskav, v katere vlaga Medex znatna finančna sredstva, ne ostajajo zaprte v arhivih Medexa, temveč so dostopne širši strokovni javnosti. Dostopne so prek poročil raziskovalcev na mednarodnih simpozijih (Bratislava, Bukarešta, Portorož, Atene) ali prek članok v strokovni literaturi doma in v tujini.

Tako široko zastavljen raziskovalni program zagotavlja doseganje odlične kvalitete izdelkov, pa tudi dosežkov, ki predstavljajo v svetovnem merilu novost. Medexov preparat apikompleks je npr. prvi učinkoviti naravni preparat s protivirusno in protibakterijsko aktivnostjo. Znani in mednarodno priznani Medexovi izdelki, ki so poleg apikompleksa še propolisova tinktura, serija apifitov, apilecitin, apipol in drugi, so nastali izključno na podlagi domačih tehnoloških spoznanj in so že naprodaj v Italiji, Franciji, Avstriji in nekaterih deželah Bližnjega vzhoda, vrsta zahodnih držav pa se vse močneje zanima za odkup licenc.

Zakaj se Medex pravzaprav ukvarja z vsem tem? Odgovor je in ni preprost. Podjetje, ki je nastalo z namenom, da bi kupovalo in prodajalo med, pa seveda vse tisto, kar potrebujejo čebelarji, je to sicer sprva resnično počenjalo, toda sodobna spoznanja in ponovna potrditev načela očeta medicine Hipokrata, da je hrana zdravilo in zdravilo hrana, je postalo v zadnjem četrletju tega stoletja spet tako očitno, da se tej stari resnici preprosto ni več moč ogniti. Da so med, propolis, matični mleček, pa tudi cvetni prah zdravilni, piše v mnogih starih knjigah vseh narodov. Toda kaj je tisto, kar je zdravilno in kako je zdravilno ter kako deluje vsak tak element iz panja na človeka, kako v kombinaciji, kako v različnih dozah in sestavah, kako vpliva na mlade, stare, kako preventivno, kako kurativno, to je vrsta vprašanj, ki jo je predse postavil Medex in se tudi vključil v svetovno gibanje, ki preučuje zdravilno učinkovanje pridelkov čebeljega panja. Težko je določati mesto, ki ga Medex kot največja tovrstna organizacija v Jugoslaviji predstavlja v mednarodnem združenju Apimondia in še posebej na področju apiterapije, vede, ki se ukvarja z zdravilnimi učinkovanji vseh čebeljih pridelkov. Dejstvo, da je bil leta 1978 Medex v Portorožu organizator tretjega mednarodnega simpozija apiterapevtov, pove svoje, glede na razvoj pa je moč domačo znanost na tem področju postaviti na tretje mesto na svetovno lestvico, takoj za Sovjetsko zvezo in Romunijo. In če bi hoteli odgovoriti na zastavljeno vprašanje, zakaj se Medex ukvarja z vsem tem, je mogoče reči na kratko takole: da bi napravil delovnim ljudem dostopnih čim več čebeljih pridelkov in jim pripravil celo vrsto strogo kontroliranih izdelkov in preverjenih, ki so sicer hrana, toda hrana, za katero se ve, da lahko celotno populacijo krepko varuje pred najrazličnejšimi boleznimi civilizacije.

Medex izdeluje svoje preparate v štirih oblikah: to so preparati na osnovi medu z dodatki drugih čebeljih pridelkov in zdravilnih zelišč, sirupi, tablete in kapsule. Tablete in kapsule so namenjene predvsem tistim potrošnikom, ki ne marajo okusa po medu, razen tega pa so v priročnejši obliki, kjer jih je mogoče spraviti v žep ali torbico. V zadnjih letih so v Medexovih preparatih poleg samih čebeljih pridelkov tudi zdravilna zelišča. S tem so želeli doseči še boljše preventivne, pa tudi kurativne rezultate. Praksa prepričljivo kaže, da rodijo ta prizadevanja bogate sadove.

MEDEXOVI PREPARATI V APITERAPIJI (1)

Z današnje številko bomo pričeli objavljati podatke o Medexovih preparatih in rezultatih kliničnih raziskav, ki so bili opravljeni v zadnjih letih. Danes si oglejmo podatke in rezultate raziskav za najbolj popularen Medexov preparat apikompleks.

APIKOMPLEKS

To je vrhunski dietetični izdelek, ki predstavlja najpopolnejšo kombinacijo pridelkov čebeljega panja. Lahko bi rekli, da deluje na celoten organizem in mu prinaša vse, kar je za vitalnost potrebno. Hkrati je odlično preventivno sredstvo, ki veča odpornost organizma in nam s tem pomaga, da se izognemo boleznim. Priporočamo ga ljudem pri naporah umskih in telesnih delu, slabotnim in bolehnim otrokom in odraslim. Preparat je namenjen varstvu pred prehladi in gripami in za jačjenje telesne kondicije.

Lahko ga dobite v obliki medenega preparata, v obliki tonika (posebno otroci imajo raje pripravke v sirupastem stanju), pa še v tabletah (priložna oblika za v žep ali torbico).

Preizkus učinkovitosti tega preparata, s katerim so ugotavljali možnosti zajezitve oziroma omiljenja epidemije gripe,

so izvedli na srednji šoli internatskega tipa lansko leto. Testiranih je bilo 198 učencev. Testiranje pa je vodil prof. dr. Miha Likar, iz inštituta za mikrobiologijo medicinske fakultete v Ljubljani.

Že v šolskem letu 1978/79 so opravili raziskave z apikompleksom in ugotovili, da se je statistično pomembno zmanjšalo število obolenj dihal pri učencih, ki so dobivali preparat. V šolskem letu 1979/80 pa so zasledovali učinek preparata na viruse, ki v zimskih mesecih povzročajo infekcijo dihal. Preizkus je pokazal, da je mogoče z jemanjem apikompleksa statistično značilno zmanjšati število učencev, ki zbolevalo za dihalnimi infekcijami in da je mogoče zmanjšati tudi število učencev, ki se inficirajo z virusom influence.

Med preizkusom se je med učenci pojavila epidemija parainfluence tipa II. Očitno je, da je bila skupina učencev, ki je dobivala preparat med epidemijo, uspešno zavarovana, ker so zbolevali v manjšem odstotku, pa tudi le serološko dokazane infekcije so bile pri njih redkejšje.

Leta 1976 so apikompleks že testirali pod vodstvom prof. dr. I. Osmanagića v Sarajevu, prav tako na šoli internatskega tipa. Test so opravili med pravo epidemijo gripe, in to v okolju, kjer so možnosti širjenja te okužbe izredno velike.

Število testiranih učencev je bilo 220. V skupini, ki ni uporabljala apikom-

pleksa, je obolelo 38,8% medtem ko je v skupini dijakov, ki so jemali apikompleks obolelo 9,5%. Če upoštevamo, da je polovica učencev iz skupine, ki je bila preventivno tretirana z apikompleksom, zbolela tretjega ali četrtega dne po pričetku jemanja preparata, kar je kljub kratki inkubacijski dobi pri tem obolenju prekratek čas za pozitiven učinek preparata, lahko trdimo, da je manj od 5% teh učencev dobilo gripo, kar je vsekakor pomemben kazalec njegovega učinka.

Če navedenim ugotovitvam dodamo, da je od učiteljev, ki so jemali apikompleks, zbolel le eden in to v lažji obliki, medtem ko je večina kolegov, ki niso jemali preparata, bila prizadeta z gripo, je očitno pozitiven učinek tega preparata pri preprečevanju množičnih obolenj zaradi te pogoste bolezni.

Miran Cesar

OBVESTILO ZA NAROČANJE MATIC IN MATIČNIKOV

Obveščamo čebelarje, da lahko začno naročati matice in matičnike. Pismena naročila za dobavo oplojenih matic in matičnikov sprejema hp Medex, DE Kooperacija, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 30.

Prosimo naročnike naj z naročilom sporočijo tudi najprimernenjši način obvestila s katerim bomo sporočili datum možnega prevzema (telefon ali pošta).

Naročila bomo realizirali po vrstnem redu predhodnih vplačil na žiro račun:

hp Medex Ljubljana, pri SDK 50100 Ljubljana 50100-601-10404

Matice in matičnike bomo praviloma odpremljali dvakrat mesečno, od konca maja dalje. Prevzem matičnikov bo samo osebno pri hp Medex, Ljubljana, Linhartova 49 a.

Vse informacije v zvezi z naročanjem matic, matičnikov ali druge informacije lahko dobite pri hp Medex vsako sredo in petek od 10,30 do 13. ure, tel. 061 311-545/46.

DE Kooperacija
Pospeševalna služba

VINSKA TRTA, PANJ IN ČEBELNJAK!

MILAN GOJAK

Na slovenski obali ni čebelarja, ki ne bi poznal Antona Semeniča iz Ankarana. Priselil se je pred 13 leti iz Podrage v Vipavski dolini. Semenič pravi, da je začel čebelariti s 15. leti starosti, in sicer z dvema kranjičema. Svoje čebelarstvo je počasi širil in prišel največ do 65 AŽ panjev.

Žal mu je gniloba napadla čebele in leto 1979 je bilo za Semeniča katastrofalno. Veterinarska inšpekcija v Kopru in veterinarski zavod Ljubljana sta odredila popolno uničenje vseh družin in vsega pribora. Tako je postal čebelnjak s 65 panji kres, ki ga ni mogoče pozabiti. Semenič ne bi bil Semenič, če si ne bi takoj naslednje leto priskrbel nove družine. Kupil si je samo tri družine in jih negoval tako dobro, da so mu rojile več kot preveč. No, zdaj ima Semenič že 20 družin. Ena od teh je še posebno zanimiva, ne le za Semeniča, ampak sploh za vse čebelarje.

Iz panja se je vsul roj. Semenič ga je kot vse druge pobral in ker ni imel panja, ga je spravil v brento. Čebelam brenta ni bila po volji in so se vsule iz brente nazaj na vejo. Semenič pa ponje in nazaj v brento. Kot zakleto so se čebele spet vsule iz brente. Ta-

ko se je čebelar Semenič poigral z njimi kar štirikrat. Petič se je Semeniču zdelo le malo preveč in iz jeze je sklenil, da jih ne bo več pobiral. Ker so se ustavile na vinski trti, jih je tam tudi pustil. Po nekaj dneh je ugotovil, da hitro in močno gradijo satorve okrog vej trte. Njihovo delo je opazoval še večkrat, vendar jih ni hotel pobrati. Tako so čebele dočakale jesen in, razumljivo, šle so v zimo.

Semenič je bil hud nanje in jih ni niti krmil niti kako drugače zavaroval. Do srede zime 1980/81, o kateri pravimo, da je bila dolga in huda, jih je pustil brez vsakega zavarovanja. Sredi zime so se Semeniču čebele le zasmilile in pokril jih je z lesnitno streho. Tako so dočakale pomlad. Čebelarju, ki mi je pripovedoval to zgodbo, skoraj nisem verjel. Odločil sem se in obiskal Semeniča, da bi videl, če je res vse tako, kot sem slišal. Dragi bralci, v resnici je bilo in je še vedno tako kot mi je pravil čebelar. Čebele so živalne, videti so tudi zdrave. Družina je dokaj močna. Semenič pravi, da jo bo pustil tako kot je, da bo videl, kako se bo razvijala in kaj vse bo iz nje. Pravi tudi, da bi bilo vredno čebele in trto konzervirati in

Anton Semenič pri svoji družini na vinski trti

Družina podseda pod satje, kar ji omogoča tudi uspešno prezimovanje

s primernim tekstom postaviti vse skupaj v muzej v Radovljico. Muzeju ponuja čebele in trto.

Priložene slike kažejo Semeniča ob nenavadnem panju. Druga slika kaže satovje, zgrajeno med vejami vinske

trte, na kateri so prezimile čebele brez kakršnegakoli zavarovanja in opazovanja. Semenič pravi, da bi bilo lepo, če bi njegove čebele v prosti naravi obiskal kakšen strokovnjak in bi o njih napisal kaj več.

KAKO SEM POSTAL ČEBELAR

Svoje znanje, kako ravnati s čebelami, sem si pridobil z znanim rekom: »Kar sam doživiš, to te tudi največ nauči.« S čebelami sem se pričel ukvarjati že v ranih letih. Pričel sem s 5 do 10 AŽ panji, s katerimi sem se prvič podal na pašo z zelo veliko skupino izkušenih starejših čebelarjev v Mačvo in dalje v Liko. Na pašo s čebelami sem hodil vrsto let v druge kraje zunaj ožje domovine. S tem sem si pridobil znanje, kako ravnati s čebelami. Bilo je precej dela in trpljenja. Veliko panjev sem naložil in preložil za druge čebelarje. V dobrih treh letih sem v znanju dohitel starejše čebelarje in tudi število panjev sem pomnožil na 48 AŽ panjev. Pokojni profesor Rožman me je zelo veliko naučil o tem, kako naj ravnam s čebelami. Še danes sem mu hvaležen in po njegovih nasvetih se ravnam še

zdaj. Ob dobri paši (npr. akacijevi) naredim zelo veliko močnih umetnih rojev, tako da v naslednji paši tudi od njih dobim med. To storim tako, da dam v AŽ paj 7—8 satov pokrite zalege in en pokrit matičnik. Ob strani dodam dva neiztočena sata. To delam tisti dan, ko se spet preselim na drugo pašo, tako da ostane v njem vsaj nekaj čebel delavk, ki morajo biti takoj sposobne prinašati vodo in nektar, ker ga mlade čebelje družine najbolj potrebujejo.

Tele vrtice sem napisal za mlade čebelarje, ki si želijo čim več vedeti o tem, kako ravnati s čebelami, kakor sem si jaz želel v svoji mladosti. Brez znanja ne more biti hitrega in pravega napredka. Povedati pa moram, da dobim matičnike samo od dobrih družin, ki so stalno dobro založene z medom in s čebelami. Pred leti sem

vozil čebele še z vlakom v druge kraje zunaj Slovenije. Zdaj pa jih prevažam s kamionom in sem eden prvih, ki je pričel tako prevažati. Nabavil sem si kamion. Z njim sem hitrejši; prej pridem do kraja, kjer bom spustil čebele na pašo. Prav tako pa lahko menjam kraj po svoji volji. Na pašo vozim s seboj tudi 10 praznih panjev, v katerih ob preseljevanju iz kraja v kraj naselim mlade družine ali pa ogrebem vanje nov roj čebel, ki ga sicer ne bi imel kam spraviti. Večkrat sem bil že presenečen, ko sem sedel pred čebeljimi panji in videl, kako je priletel čebelji roj naravnost v moj prazni panj. Zgodilo se je, da

je bil roj tako velik, da je zasedel plodišče in medišče. Na srečo vozim na pašo prazne panje s satnicami. Zelo sem bil presenečen, ko sem ugotovil, da so čebele zgradile satje v sedmih dneh, in to v bližini sončnic. Panje s čebelami postavim tako, da daleč naokoli ni drugih panjev s čebelami, kar je posebno važno zaradi prenašanja bolezni.

Prav na kratko sem v nekaj vrsticah opisal, kako sem postal čebelar, kako sedaj čebelarim in kaj vse se lahko čebelarju dogodi ob pridnih čebelicah.

Matija Tršinar
Ljubljana Rudnik

O MEDU IN BOTULIZMU DOJENČKOV

V zadnjih dveh letih se od časa do časa pojavljajo v časopisih opozorila, naj se dojenčkom, ki se niso stari 1 leto, ne daje medu zaradi nevarnosti botulizma. Ta vest je čebelarje upravičeno vznemirila, zato je čas, da nastanek in resnico o botulizmu nekoliko osvetlimo.

Botulizem povzroča bacil *Clostridium botulinum*. Če se *C. botulinum* na ustrezni podlagi razmnoži, izloči strup, ki ga imenujemo botulin. Ta toksin je ena najnevarnejših snovi, ki jih poznamo. Deluje kot živčni strup in lahko zaradi ohromitve dihanja ali srca povzroči smrt.

C. botulinum v medu *ne more* uspevati, zaradi tega tudi med *ne more* vsebovati botulina. Vse tovrstne raziskave so dale negativen rezultat. Vse aktivne razmnoževalne stopnje *C. botulina* so vezane na določene pogoje: nedostopnost zraka (v snovi, ki vsebuje kisik, bacil ne more uspevati); ne krekisla, z beljakovinami bogata kodlaga z dovolj vode. V medu ne obstaja nobeden od teh pogojev. Med vsebuje zelo malo beljakovin in aminokislin, v večjem številu primerov manj

kot 1%. Delež vode je največkrat manjši kot 20%.

Razmnoževalna oblika bacila *C. botulinum* so trosi, ki so zelo odporni in tako niso tako odvisni od zgoraj navedenih pogojev okolja. Ne izločajo botulina in se razvijajo naprej šele, ko pridejo v okolje, ki jim ustreza.

Trosi *C. botulina* se nahajajo povsod. Tako lahko zaidejo tudi v med, kar pa se očitno ne zgodi prevečkrat. Preiskava 50 vrst avstralskega medu je prinesla negativen rezultat. Pri preiskavah večjih količin medu v ZDA je nizek procent preiskanega medu izkazoval trose *C. botulina* (7—10%). Ostali rezultati še niso znani.

Po dosedanjih medicinskih dognanjih botulizem povzroči zaužitje toksina botulina — na primer, če ne segrejemo dovolj mesno konzervo. Bacil v človeškem organizmu ne najde ustreznih življenjskih pogojev. V nasprotju s to klasično teorijo pa zdravniki iz Kalifornije poročajo, da so infekcije dojenčkov, mlajših od 1 leta, s *C. botulinom* možne. Z drugimi besedami — trosi povzročitelja, ki se ga otrok zaužije s hrano ali kako drugače, se v

črevesju dojenčka razvijajo, preidejo v aktivno stanje, se razmnožujejo in pričnejo izločati botulin.

Zdravniki, ki so se ukvarjali z odkritimi infekcijami dojenčkov v 1. letu starosti, so iskali njihove možne vire. Pri tem se je v nekaj primerih pokazalo, da so dojenčki zaužili med, v katerem so dokazali navzočnost trosov *C. botulina*.

Ta rezultat se je prehitro in nekritično spremenil v nasvet, naj dojenčkov v 1. letu njihovega življenja ne hranimo z medom. Pri tem pa niso dovolj upoštevali, da večina dojenčkov, ki je zbolela za botulinom, ni nikoli zaužila medu. Med njimi so bili dojenčki, ki so jih dojili — pri nekaterih torej trosi niso mogli biti sestavni del prehrane.

Ker so trosi botulina navzoči takorekoč povsod, lahko infekcijo dojenčkov preprečimo le tako, da jih hranimo z izključno visoko sterilizirano hrano. To pa je praktično neizvedljivo. Za uničenje trosov *C. botulina* je potrebna temperatura 130° C. Navzočnost trosov *C. botulinum* v medu še ni dokaz, da je do infekcije zares prišlo z medom, ker v času, ki pride v poštev za infekcijo, ne moremo izključiti možnosti, da ni prišlo do infekcije iz drugega vira.

Poleg tega je znano, da ima med bakterio-statične in bakteriocidne lastnosti. Te lastnosti, ki so jih odkrili leta 1937, so bile do današnjega dne večkrat potrjene. Bakteriocidne lastnosti medu pa ne morejo povzročiti popolnega uničenja vseh trosov. Pri prehodu v aktivno obliko, ki se lahko razmnožuje, pa se občutljivost *C. botulinum* močno poveča. Zato bi bilo možno, da bi dovolj velika koncentracija medu v črevesju lahko preprečila razvoj trosov in razmnoževanje vegetacijskih stopenj.

Zaradi uživanja medu dojenčki torej nikakor niso ogroženi. Problem botulizma pri dojenčkih ne bomo odpravili s črtanjem medu iz njihove prehrane. Razjasniti je potrebno vprašanje, zakaj majhno število dojenčkov v prvem letu zbolijo, medtem ko pri velikem številu njihovih vrstnikov, starejših otrok in odraslih ne pride do infekcije kljub temu, da z gotovostjo občasno zaužijejo trose povzročitelja bolezni. Ko bodo znani vzroki tega pojava, bo verjetno kmalu prišlo tudi do odkritja sredstva za učinkovito preprečevanje te bolezni.

DIE BIENENPFLEGE — št. 9 — stran 182—183. — Dr. D. VORWOHL, Landesanstalt für Bienenkunde, Hohenheim: *Honig und Säuglingsbotulismus* prev. Jelenko S.

OGLASI

KUPIM večje število čebeljih družin na satju (brez panjev) ali naravnih rojev. Ponudbe pošljite na naslov:

dipl. ing. Bojan Koleša, 63205 Vitanje-Ljubnica.

PRODAM 4 kom. AŽ panj na 9 sa tov (mlade matice, novo satje).

Tomc Jože, Lavrica 12, 61291 p. Škofljica.

REGRAT JE ZDRAVILEN IN MEDOVIT

FRANCE VARDJAN

Iz nemške besede Wegwart je po zlogovni zamenjavi nastal naš *regrat* (*Taraxacum officinale*). Že latinski privednik pove, da je to oficinalna, torej zdravilna rastlina. Vsi njegovi deli vsebujejo bel sok z grenkimi snovmi, inulin, vitamin C in B, čreslovine in zlasti karakteristično snov »taraxacin«. Torej so vsi vegetativni deli zdravilni. Čistijo namreč kri, pospešujejo izločanje urina, torej ugodno vplivajo na jetrne in ledvične bolezni pa tudi na kronično revmo in putiko. Posebno ugodno vplivajo mladi listi na krvni obtok, če jih uživamo kot solato, ki nam tudi pospeši prebavo. Regratove cvetove in korenine lahko sušimo in jih uživamo v čaju. Zdravilen je tudi regratov med. Regrat cvete aprila in maja, cvetne glavice so najbolj odporne od šeste do osme ure, potem pa se polagoma zapirajo in so opoldne popolnoma zaprte. Čas odpiranja je odvi-

sen od temperature in zračne vlage, pa tudi od lege. Če začne deževati, se glavice popolnoma zapro.

Nektar regrata vsebuje 20 do 50 % sladkorja. Cvet pa ne daje samo nektar, ampak tudi cvetni prah in to v veliki količini, vsak cvet dnevno 1,2 mg. V suhem letu da regrat manj cvetnega prahu kakor v normalnih razmerah, tudi prevelika moča zmanjša pridelek. Med je temno rumene barve in ker ima veliko glukoze, hitro kristalizira. Težko pri nas točimo čist regratov med, ker takrat cveti tudi sadno drevje. Ker tam, kjer raste v velikih količinah, zastane rast trave, ga kmetje štejejo za tujek na travniku. Vendar živini ne škoduje; celo nasprotno; zato je nespametno uničevati ga s herbicidi. S stališča čebelarjev je regrat koristen, saj močno vpliva na hiter razvoj čebelnih družin spomladi.

France Vardjan

REPUBLIŠKA VETERINARSKA UPRAVA SPOROČA O STANJU ČEBELJIH KUŽNIH BOLEZNI ZA ČAS OD 16. 4. DO 30. 4. 1981

VARROOZA:

V občini Ajdovščina v 5 čebelnjakih, Celje v 6, Cerknica v 1, Črnomelj v 1, Domžale v 2, Grosuplje v 4, Jesenice v 1, Kočevje v 4, Koper v 1, Kranj v 6, Lj. Bežigrad v 1, Lj. Moste v 1, Lj. Šiška v 6, Lj. Vič v 2, Logatec v 1, Maribor v 3, Murska Sobota v 1, Nova Gorica v 31, Radovljica v 2, Ravne v 3, Sežana v 1, Škofja Loka v 2, Šentjur v 1 čebelnjaku.

Skupaj v 86 čebelnjakih

NOSEMA:

V občini Ajdovščina v 1 čebelnjaku.

PRŠIČAVOST:

V občini Ajdovščina v 5 čebelnjakih, Celje v 1, Grosuplje v 1, Litija v 1, Lj. Moste v 1, Lj. Šiška v 1, Lj. Vič v 1, Nova Gorica v 1, Postojna v 1, Ravne v 1, Sežana v 6, Slovenj Gradec v 1, Škofja Loka v 1 čebelnjaku.

Skupaj v 22 čebelnjakih

HUDA GNILOBA ČEBELJE ZALEGE

V občini Grosuplje v 1 čebelnjaku, Laško v 3, Postojna v 3, Vrhnika v 3 čebelnjakih.

Skupaj v 10 čebelnjakih

KAKO SMO ORGANIZIRANI CELJSKI ČEBELARJI

Ko so takoj po vojni pričeli delati za društveno organiziranost čebelarjev Slovenije, je šla ta organiziranost skozi več faz. Večkrat se je menjala tudi organizacija državne uprave: od ljudskih odborov, manjših občin, okrajev, združevanja manjših občin v večje z določenim središčem do razpustitve okrajev in prenosa pristojnosti na občine itd.

Teritorialna razdelitev občin se je zadnja leta ustalila in občina je postala osnovna celica državne uprave, v kateri se rešujejo vse zadeve občanov in raznih služb ter gospodarstva v občini.

Predsednik Zveze čebelarških društev Slovenije Dušan Švara je v prvi številki Slovenskega čebelarja leta 1979 navedel nekaj problemov, ki jih je treba rešiti v novem letu 1979. Med drugimi je na prvem mestu omenil notranjo strukturo naše organizacije in dejal: »Naši napori so usmerjeni v to, da bi bile vse čebelarske družine ali društva po občinah kot politično-teritorialnih enotah združene v enotni občinski čebelarski zvezi. Tam, kjer to nalaga potreba, bi se te občinske čebelarske zveze združile v medobčinsko zvezo«, itd.

Organiziranost čebelarjev celjske regije je še dolgo po razpustitvi okrajev slonela na čebelarskem društvu Celje, ki je imelo na teritoriju okraja čebelarske družine po večjih naseljih; te so se združevale v čebelarskem društvu Celje in niso imele nikakršnih zvez z družbenopolitično organiziranostjo določene občine. Kasneje se je društvo preimenovalo v medobčinsko zvezo čebelarških organizacij Celje in pod tem imenom deluje še sedaj. Na terenu celjske regije so se že pred preimenovanjem

pričele oblikovati zveze čebelarških družin po občinah. V občini Žalec so najprej ustanovili zvezo čebelarških družin občine Žalec, ki združuje čebelarske družine Žalec, Gotovlje, Griže, Tabor, Vranko, Braslovče, Polzela, Šempeter v Sav. dolini, Ponikva pri Žalcu in Vinski vrh. Taka organiziranost v občini Žalec ni bila povsem pogodu nekaterim funkcionarjem velikega regijskega čebelarskega društva, vendar je bil led prebit. Ustanovitev zveze čebelarških družin občine Žalec so podprle družbenopolitične organizacije Žalca kakor tudi sama občinska skupščina. Nova občinska čebelarska zveza je dobila finančno pomoč od kmetijskega kombinata Zalec, proračuna občine in zdaj od določenih samoupravnih interesnih skupnosti.

Nato je delo za organiziranost čebelarjev po družbenopolitičnih skupnostih (občinah) hitreje napredovalo. Uvideli smo, da se vsi problemi, tudi čebelarski, rešujejo v matični občini; tam so finance, tam je veterinarska inšpekcija, izobraževanje, kmetijske zadruge itd. Tako so se nato še po drugih občinah pričele druga za drugo oblikovati zveze čebelarških družin. Zdaj delujejo poleg občine Žalec še naslednje čebelarske društvene organizacije v celjski regiji:

Zveza čebelarških družin občine Celje, ki povezuje čebelarske družine Celje, Vojnik in Dobrno.

Zveza čebelarških družin občine Mozirje, ki združuje čebelarske družine Mozirje, Gornji grad, Solčavo, Kokarje in Rečico ob Savinji.

Zveza čebelarških družin občine Slov. Konjice, ki jo sestavljajo čebelarske družine Slov. Konjice, Loče in Zreče.

Zveza čebelarских družin občine Šmarje pri Jelšah s čebelarскими družinami Šmarje pri Jelšah, Podčetrtek, Rogatec in Rogaško slatino. To zvezo še ustanovljajo.

Zveza čebelarских друштв Laško, ki združuje Čebelarско društvo Laško in Radeče.

Zveza čebelarских družin občine Velenje s čebelarскими družinami Velenje. Smartno ob Paki in Ravne.

Čebelarско društvo Šentjur pri Celju, ki združuje čebelarске družine kot sekcije društva, in sicer: Planino, Ponikve pri Grobelnem, Dramlje in Šentjur pri Celju.

V občini Šentjur pri Celju deluje še ČEBELARSKA DRUŽINA SLIVNICA, ki je samostojno registrirana in ni sekcija čebelarskega društva Šentjur pri Celju.

Vse čebelarске družine, ki se združujejo v zveze po občinah in društva, ki se združujejo v zvezo društev v občini, so samostojne društvene organizacije s svojimi pravili in registrirane pri organih za notranje zadeve občine; imajo svoje žige in svoj žiro račun. Izjema je le Šentjur pri Celju, kjer predstavljajo čebelarске družine sekcije matičnega čebelarskega društva Šentjur pri Celju.

Vse zveze čebelarских družin in društev, razen čebelarskega društva Šentjur pri Celju, so povezane v medobčinsko zvezo čebelarских organizacij Celje. Medobčinska zveza ČO Celje je nekaj posvetovalni organ celjske regije; skrbi za izobraževanje s tem, da preskrbi čebelarским družinam svojih članic po dve brezplačni predavanji letno in v Celju vodi pomožno trgovino s čebelarскими potrebščinami ter odkupuje toliko medu, kolikor ga lahko na drobno proda

v svoji trgovini občanom. Medobčinska zveza ČO Celje je registrirana kot društvena organizacija pri sekretariatu za notranje zadeve SRS v Ljubljani in ima svoja pravila.

Sedanji sistem organiziranosti čebelarjev celjske regije ne ustreza povsem samoupravni organiziranosti in delegatskemu sistemu. Prav tako tudi v zvezi čebelarских društev za Slovenijo ni vpeljan delegatski sistem samoupravljanja. Še vedno so v izvršilnih odborih stalni predstavniki, izvoljeni za določeno mandatno dobo. To bo treba v bodoče popraviti in uvesti delegatski sistem, kot so ga že uvedle vse družbenopolitične organizacije in državna uprava. V celjski regiji se je zveza čebelarских družin občine Žalec že lotila sprememb pravil in pričela uvajati delegatski sistem. Tako bodo po spremenjenih pravilih imele čebelarске družine, članice zveze čebelarских družin občine Žalec v izvršilnem odboru zveze samo določeno število mest in bodo na seje pošiljali lahko vsakokrat drugega delegata, ki ga bodo določili na sestanku svoje delegacije. Izvršilnemu odboru zveze bo predsedovala po določenem obdobju vsaka od čebelarских družin in le tajnik bo stalen; vodil bo administrativno delo in skrbel za izpolnjevanje sklepov.

Mnenja sem, da so Pravila zveze čebelarских društev za Slovenijo, ki so objavljena v slovenskem čebelarju št. 6 iz leta 1976, zastarela in ne ustrezajo dejanskemu stanju, že zdajšnji organiziranosti čebelarjev in ne sprejetim samoupravnim določilom ustave ter zakona o združenem delu. Potrebno bo začeti spreminjati pravila.

Franc Kolenc

ZAPISNIK IV. SEJE IO ZČDS

Navzoči:

Dušan Švara, Jože Šomen, Peter Hočevar, Jože Hribar, Milan Vajda, Franc Kolenc, Anton Rozman, Rudi Triler, Anton Iaria, Anton Sedmak, Franc Javornik, Anton Rems, Franc Češnovar, Stane Todori, Janko Belec, Ivan Horvat, Branko Vodopivec, Maks Avšič, Nande Javornik, Jože Slander, Dušan Sirk, Janez Mihelič, Martin Mencej.

Odsotni:

Miha Burger, Koloman Korpič, Anton Šerčer, Mirko Brložnik, Severin Golmajer, Stane Sadar, Anton Novak, Janko Janežič, Vlado Ločniškar.

DNEVNI RED

1. Pregled zapisnika in sklepov zadnje seje
2. Pregled zapisnika in sklepov 30. občnega zbora
3. Uresničitev sklepa 29. občnega zbora o prodaji ČIC
4. Priprava osnutka novega statuta in internih aktov
5. Nakup čebeljih družin
6. Udeležba na seminarju o umetnem osemenjevanju v ZRN
7. Najemna pogodba za travnik in prostore na objektu ČIC
8. Razno

Ad. 1. Pregledali so zapisnik zadnje seje izvršnega odbora in ugotovili, da so sklepi uresničeni, razen sklepa o ocenitvi in prodaji aparatov za umetno osemenjevanje. Sklenili so, da se imenovana komisija čim prej sestane in uresniči sklep.

Ad. 2. Izvršni odbor je razpravljal o 30. občnem zboru ZČDS in dokaj kritično obravnaval njegovo delo. Menili so, da je pravilno, da so bili delegati kritični do dela ZČDS, vendar so nekateri delegati zastopali svoje osebno mnenje, ne pa mnenje društev, ki so jih delegirala. Upravičena je kritika, da je povezava med ZČDS in društvi pomanjkljiva. Potrebno je te-

koče seznanjati društva s problematiko ZČDS. Sprejeli so program uresničevanja sklepov 30. občnega zbora.

Tov. Vodopivec je podal poročilo o delu občnega zbora čebelarske zveze SR Hrvaške, katerega se je udeležil kot predstavnik naše organizacije.

Ad. 3. Razpravljali so o uresnitvi sklepa 29. občnega zbora o prodaji ČIC, ki še ni prodan. Sklenili so, da se pošlje vsem društvom pismeni predlog za prodajo objekta v javno razpravo. Članstvo naj predlog obravnava na svojih rednih občnih zborih in se pismeno izjasni o svojih stališčih. Rezultat javne razprave bo objavljen na prihodnjem občnem zboru ZČDS.

Ad. 4. Veljavni statut ZČDS je pomanjkljiv, prav tako niso izdelani interni akti za nemoteno poslovanje ZČDS. Izvršni odbor je sklenil, da naj sekretar pripravi osnutek novega statuta in internih aktov in skliče komisiji, ki ju je imenoval izvršni odbor za pripravo statuta in internih aktov. Statut mora biti pripravljen za javno razpravo do 31. občnega zbora, kjer naj bi ga potrdili in sprejeli.

Ad. 5. Priprave in delo v selekcijsko vzrejnem centru so v polnem teku, vendar je nekaj družin odmrlo. Da bi bilo delo nemoteno, jih je potrebno nadomestiti. Sklenili so, da bodo kupili deset čebeljih družin.

Ad. 6. V ZRN bodo organizirali petdnevni seminar o umetnem osemenjevanju matic. Izvršni odbor je sklenil, da se ga bosta udeležila dva predstavnika ZČDS, tov. Anton Rozman in Ladislav Gmajner.

Ad. 7. Sklenili so, da bodo dali v najem travnik za košenje trave in del prostorov začasne skladiščne prostore. Z najemniki se mora skleniti najemna pogodba.

Sejo so sklenili ob 13.20.

Predsednik ZČDS Zapisnik sestavil
Dušan Švara Dušan Sirk

DRUGA SEJA PREDSEDSTVA SPOJ

Seja predsedstva SPOJ je bila namenjena zelo pomembnim vprašanjem iz čebelarstva. Izmed teh sta bili najaktualnejši temi stanje razširjenosti čebeljih bolezní na ozemlju Jugoslavije in predlog ukrepov za zatiranje kužnih bolezní čebel. O izsledkih in izkušnjah na tem področju sta na začetku govorila tovariša mag. Miladin Radovanović (zvezni komite za kmetijstvo, oddelek za veterinarstvo) in dr. Aleksander Dragančić (republiški sekretariat za kmetijstvo, gozdarstvo, vodno gospodarstvo in veterinarsko inšpekcijo).

Po teh izvajanjih se je začelo obširno razpravljanje, ki bi ga lahko strnili v tele ugotovitve:

Mreža diagnostičnih ustanov za raziskovanje kužnih čebeljih bolezní je v SFRJ vzpostavljena v celoti, toda sistem ugotavljanja okužb ni organiziran v vseh republikah, kar pa bo treba storiti.

Pri pristojnih republiških in pokrajinskih organih se je treba odločno zavzeti, da bi se razjasnilo, zakaj se nekatere ugotovljene okužbe ne registrirajo in najti način, da se to prepreči skladno z odlokom o določanju živalskih okužb, pri katerih se mora takoj poskrbeti za ugotovitev kužnih bolezní ali vzrokov pogina (Uradni list SFRJ, št. 1/78).

Stanje razširjenosti kužnih bolezní čebeljih družin (gibanje okužb) je treba objaviti v začetku vsakega naslednjega leta v republiških čebelarških glasilih, da bi bili čebelarji z njimi seznanjeni, ko bi se odločali za selitev čebel.

Preprečevanje in zatiranje kužnih bolezní čebeljih družin se je ob hitrem večanju prometa s čebelami in naglem širjenju nekaterih kužnih čebeljih bolezní uspešno in organizirano začelo od leta 1975 dalje, razen v SR

Makedoniji in SR Črni gori, kjer so šele sedaj začeli organizirano zatirati te bolezni.

Zaradi poenotenja metodologije v vsej SFRJ je neogibno potrebno izdati zvezni pravilnik o preprečevanju in zatiranju kužnih bolezní čebeljih družin.

S pravilnikom bi morali določiti, kako nadzirati prevažanje čebel tudi to, koliko naj bi predlagatelji pomagali pri ukrepih za preprečevanje in zatiranje kužnih bolezní.

Z medrepubliškimi dogovorom bi bilo treba določiti višino takse in rešiti vprašanje okoli podaljšanja veljavnosti spričevala o zdravstvenem stanju čebeljih družin, in to enotno za vso Jugoslavijo. Treba je tudi preveriti, če je uvajanje takse ekonomsko upravičeno.

Pristojne inšpekcijske in strokovne službe bi morale povečati obseg uresničevanja potrebnih ukrepov pri preprečevanju in zatiranju kužnih bolezní čebeljih družin in izvajati potrebne sankcije proti tistim čebelarjem, ki ne upoštevajo obstoječih predpisov, ki ne prijavijo suma na okužbo, ukrepajo ali samo delno laično ukrepajo in neodgovorno ali nestrokovno uporabljajo antibiotike. Pri izvajanju zaščitnih ukrepov takim čebelarjem ne bi izplačali škode.

Zveza čebelarških organizacij Jugoslavije naj poskrbi za organizacijo simpozija, ki se bo ukvarjal s problemi varrooze in s tem, kako po enotni metodi registrirati bolezni po vsej državi, s predlogi za širši spekter preparatov, ki jih moremo uporabljati pri nas. Preparati bi morali biti opremljeni z navodili, kako jih uporabljati.

Druga zadeva, aktualna za čebelarstvo, je standardizacija panjev in pravilnik o kontroli čebeljih pridel-

kov. Tovariš prof. dr. Bogoljub Konstantinović je v imenu komisije za standarde obvestil predsedstvo, da bodo gradivo o standardih panjev, ki ga je kongres odobril, uredili in pripravili v enem mesecu in ga poslali zavodu za patente v odobritev.

Predsedstvo SPOJ se je strinjalo s temi obrazložitvami.

V svojem nadaljnjem delu je predsedstvo pregledalo zaključni račun SPOJ za leto 1980 in predlog zaključnega načrta za leto 1981.

Član komisije odbora za samoupravo družbeno kontrolo, tov. Čedomir Jelić je obrazložil zaključni račun SPOJ in poudaril, da je dokumentacija kompletna, zaključni račun pa izdelan po zakonu in poslan na SDK.

Predsedstvo je soglasno odobrilo zaključni račun za leto 1980.

Po razpravi o predlogu finančnega načrta SPOJ za leto 1981 je predsedstvo sklenilo naslednje:

Predlog finančnega načrta za leto 1981 se sprejme v celoti, s pripombo, da zveze, ki niso izpolnile obveznosti do SPOJ, store to v najkrajšem času.

Vsaka zveza bo zaradi omejenih denarnih sredstev SPOJ nosila stroške za svoje delegate, ki jih bo poslala na seje predsedstva. V razpravi o tem, kako izdelati perspektivni načrt razvoja čebelarstva Jugoslavije za obdobje 1981/85, so predlagali, naj bi to, kako ga izdelati, določili na prihodnji seji predsedstva, da naj vse zveze, ki doslej teh načrtov še niso izdelale, to napravijo in jih pošljejo SPOJ. Nadalje je predsedstvo razmišljalo še o nekaterih pomembnih zadevah, med katerimi je vprašanje tiskanja Zbornika. Razpravljalo je o zahtevi združne zveze Jugoslavije, da bi ji SPOJ poslala predlog za priznanje treh najboljših čebelarskih organizacij v Jugoslaviji in predlog za priznanje trem najboljšim čebelarjem. Nadalje naj bi zveza predlagala de-

legacijo, ki bi predstavljala SPOJ na mednarodnem kongresu čebelarjev v Mehiki. Pretresali so tudi priprave za XXIX. mednarodni kongres čebelarjev v Jugoslaviji.

Med razpravo o vseh teh zadevah je predsedstvo predlagalo naslednje:

Ker ni sredstev za tiskanje Zbornika, ga ne bodo izdali.

Stopiti je treba v stik z združno zvezo Jugoslavije in se dogovoriti, da bodo razprave s kongresa tiskali v njihovih časopisih.

Predsedstvo zveze čebelarskih organizacij Jugoslavije predlaga za nagrado združne zveze Jugoslavije Zvezo čebelarskih društev Slovenije.

Zvezi čebelarskih organizacij Srbije in Hrvaške in zveza Bosne in Hercegovine naj predložijo za nagrado združne zveze Jugoslavije po enega najboljšega čebelarja in predloge utemeljijo.

Zaradi stabilizacije je samo ena zveza predlagala delegata za delegacijo SPOJ, ki naj bi se udeležila mednarodnega kongresa čebelarjev v Mehiki.

Predsedstvo meni, da je še čas za predlaganje delegatov. Ker pa ima SPOJ omenja denarna sredstva, ne more prispevati k poravnavi stroškov za delegate in zato bo morala vsaka zveza, ki bo poslala delegata na kongres, sama poravnati stroške zanj.

Referenti, ki nameravajo nastopiti na kongresu, morajo pravočasno poslati svoje referate v pregled SPOJ, da bi jih ta lahko dovolj zgodaj izročila Apimondiji, ko bi dala SPOJ svoje soglasje.

Predsedstvo SPOJ se načelno strinja s tem, da naj bo XXIX. mednarodni kongres Apimondije v Jugoslaviji, toda pred dokončno ponudbo Apimondiji je treba pretehtati finančne in druge obveznosti.

SPO Jugoslavije
mr. Jana Šoškić

DOSEDANJI TRUD IN VLOŽENA SREDSTVA SO SPODBUDEN DEJAVNIK ZA NADALJNI RAZVOJ ČEBELARSKIH KROŽKOV

(Analiza anketne pole)

MARTIN MENCEJ

Ko smo začeli z organiziranim delom čebelarskih krožkov, smo uvodoma poudarili, da je temeljni namen krožkov v tem, da mladina pridobiva pri delu s čebelami ustrezen odnos do narave, spoznava čebeljo »zadružno« organiziranost in ekonomičnost njihovega dela, se spoznava s čebeljimi pridelki in njihovim pomenom za prehrano in zdravstvo, in ne nazadnje, da spoznava tehnologijo čebelarjenja in se ob teoretičnem in praktičnem delu usposablja za poznejše pridobitno ali rekreacijsko čebelarjenje.

Razumljivo je, da so imela naša društva oziroma družine pri ustanavljanju krožkov pred očmi prav to zadnje: pomladitev našega čebelarskega kadra, ki naj bi bil sposoben nadaljevati našo čebelarsko tradicijo in posodobiti slovensko čebelarstvo. Računali smo, da bomo zadovoljni, če se bo 5% mladine na usposabljanju v krožkih uvrstilo po končanem šolanju med praktične čebelarje, pa naj si bo poklicno ali pa rekreacijsko. Načrtovanje pa je bilo seveda dolgoročno, ker je učinek mogoče zaznati šele v daljšem obdobju.

Tako je prišel čas, da smo si po 10 letih organiziranega razvoja in delovanja krožkov postavili konkretna vprašanja:

— ali dobimo iz vrst krožkarjev tudi res pričakovano število praktičnih čebelarjev;

— ali je opravičen čas in trud društev, posebno pa mentorjev za delo v krožkih, in končno

— ali je bila vložena gmotna pomoč krožkom smotrna?

V ta namen je komisija za čebelar-

ski naraščaj razposlala konec pretečenega leta vprašalne pole vsem mentorjem ali društvom, če komisiji ni bilo znano ime mentorja, in šolam, na katerih je organiziran čebelarski krožek. Ne vemo, zakaj ni izpolnil vprašalne pole precejšen del pri Zvezi registriranih krožkov. Res je, da so prišli v poštev v glavnem krožki, ki so začeli s svojim delom pred letom 1978, je pa tedaj delalo že 49 krožkov, prejeli pa smo izpolnjene anketne pole od 25 krožkov, ki so usposabljali mladino pred letom 1978.

Po dobljenih podatkih je razvidno:

1. da od približno 1300 absolventov, ki so se usposabljali v krožkih do leta 1978, danes samostojno čebelari 106 ali 8,21%;

2. da pa jih 231 ali 19,24% sodeluje oziroma pomaga pri praktičnem čebelarjenju.

Na ta način se praktično bavi s čebelarjenjem po končanem usposabljanju več kot 26% mladincev oziroma mladink. Pri tem pa ne smemo pozabiti na dejstvo, da precejšen del absolventov osnovne šole nadaljuje šolanje in se zaradi tega ne more vključiti v vrste praktičnih čebelarjev.

Če odštejemo 8,21% mladine, ki že samostojno čebelari, se moramo zamisliti nad tistimi 19,24%, ki samo sodelujejo oziroma pomagajo pri čebelarjenju, bodisi doma ali pa pri sosedu. Vsi ali skoraj vsi, ki so izpolnili vprašalnik, navajajo za razlog gmotne razmere, kot npr.:

»Treba je tem mladincem nuditi materialne možnosti za začetek čebelarjenja...«

»Dati jim je treba regres ali poso-

jilo (brezplačno) za nabavo panjev, ker je oprema za začetnika predraga...»

»Absolventom čebelarških krožkov, ki se odločijo za praktično čebelarjenje, podariti po en panj (star ali nov), člane čebelarškega društva pa pridobiti za poklon roja ter določiti sosednjega čebelarja za praktične nasvete...»

To je le nekaj iz celote vzetih predlogov, ki pa so si podobni ali enaki.

Na drugi strani je pa zanimivo, da so tudi v tem pogledu med posameznimi kraji oziroma krožki precejšnje, včasih kar nerazumljive razlike. Medtem ko v enem kraju samostojno čebelari 25,5 % bivših krožkarjev in kar 27 % pomaga oziroma sodeluje pri čebelarjenju; ali pa v drugem kraju zopet 22 % samostojno čebelari, 58,82 % pa sodeluje, pa nasprotno v drugem kraju od 45 absolventov niti eden ne čebelari samostojno in le 22 % pomaga pri čebelarjenju. Rezultati celovite analize prejetih odgovorov odsevajo bolj ali manj podobno in se gibljejo v mejah navedenih primerov, kar opozarja na to:

— da je veliko odvisno od tega, kako se znajdejo posamezna društva ali družine glede vključevanja absolventov-krožkarjev v dejavnost čebelarstva;

— na katera vrata potrka za pomoč tistim, ki imajo namen in voljo za samostojno čebelarjenje;

— kako so vključena društva oziroma družine prek svojih delegatov v samoupravne organe, gospodarske in strokovne organizacije ter družbenopolitične krajevne skupnosti in jih zainteresirajo za pomoč.

Posnemanja vredni in spodbudni so primeri, kako znajo nekatera društva zainteresirati kmetijske zadruge, agrokombinate in sorodne delovne organizacije za potrebe mladih čebelarjev. Primer tehnične kmetijske šole v Mariboru, kjer se je usposabljal v čebelarstvu v 25 letih okoli 400 gojencev, je prav tako posnemanja vreden za vse kmetijske šole pri nas. Čeprav ni podatkov, koliko od teh danes praktično čebelari, ker so po končanem šolanju razkropljeni in zaposleni po vsej Sloveniji, so pa poučeni o pomenu čebel in čebelarstva za agrokulturne panoge, kar je prav tako važno za razvoj našega čebelarstva.

Dobljeni rezultati nudijo dovolj razloga za nadaljnje širjenje mreže krožkov, kar je še posebno opazno v zadnjem času na območjih, na katerih se krožki nikakor niso mogli razvijati, kot npr. v predelih severne Primorske in Dolenjske. Na drugi strani pa naj bi bili rezultati spodbuda vsem, ki skrbijo za razvoj slovenskega čebelarstva, da še bolj prizadevno podpirajo delo mladine v krožkih, pa naj si bo moralno ali pa materialno.

OBVESTILO ZA IZLET NA XXVIII. KONGRES APIMONDIJE V AKAPULKO — MEHIKA

Izlet bo trajal od 20. X. do 1. XI. 1981. Cena izleta je 48.450,00 din. V ceno so všteti letalski prevozi, avtobusni prevozi, prenočišče in zajtrk ter stroški organizacije izleta. V ceno ni vračunana kotizacija za udeležbo na kongresu, ki znaša 100 USA dol. Predprijave pošljite najkasneje do 1. VI. 1981 na naslov: PČELARSKA CENTRALA ZAGREB, GAJEVA 7, 41000 ZAGREB, telefon 041 445 499

Vse dodatne informacije dobite na gornjem naslovu ali pri UNISTURIST ZAGREB, BRAČA KAVURIČA 7, 41000 ZAGREB, tel.: 041 415 821.

Zveza čebelarških društev za Slovenijo

IVAN SOK

Ko so se čebelice pripravljale na zimo, jih je moral zapustiti. Čeprav zelo bolan, jih je nakrmil in pripravil za zimo. Za vedno jih je zapustil 8. decembra 1980. leta.

Rodil se je 21. septembra 1908 v Mali vasi na Ptujskem polju in

tam tudi živel do svoje prerane smrti. Izučil se je za mizarja in kot dober obrtnik to tudi delal. Čebelariti ga je naučil njegov oče in dedek, saj so čebele pri hiši že več kot sto let. Čebelaril je najprej z dunajčani, pozneje pa z AZ panji, ki jih je sam izdeloval. Čebelaril je približno s 40 panji in bil dolgoletni član ptujske čebelarske družine. Čebele bodo ostale pri hiši, saj bo zanje skrbel nečak Branko in verjetno ne bo opustil tradicije, ki je že od nekdaj pri hiši.

Zalujoči ženi in vsem domačim izrekamo iskreno sožalje vsi ptujski čebelarji.

Vlado Kavčič, ČD Ptuj

IVANKA VODIČAR

S sklonjeno glavo in bolečino v srcu smo 9. februarja letošnjega leta v velikem številu spremili na zadnji poti našo članico, čebelarko Ivanko Vodičar, v njen prerani grob. Sprevod je bil veličasten.

Ivanka se je rodila komaj pred dobrimi 43

leti kot hči takrat znanega dobrepoljskega čebelarja Jožeta Mikliča iz Bruhanje vasi. Po njegovi smrti pred 25 leti je kot 18-letno dekle prevzela majhno posestvo, s tem pa tudi čebele. Nekoč je izjavila: »Dokler bom živa, bodo tudi čebele pri hiši.« Odsšla je od nas, od svoje družine, in zapustila poleg moža še štiri majhne otroke, mamo, brate in sestre ter čebele. Bila je tiha, dobra in skromna. Po očetovi smrti je prevzela tudi kuho voščin in izdelavo satnic. Kuhala je vosek in izdelovala satnice ne le samo za dobrepoljske čebelarje, ampak tudi za čebelarje iz drugih krajev iz širše okolice.

Bila je več let do smrti članica nadzornega odbora našega društva. Kljub bolečini v srcu nas tolaži zavest, da čebele ne bodo propadle, saj ima naslednike v hčerki in sinu, ki obiskujeta čebelarski krožek na osnovni šoli Videm. Z njuno dobro voljo in pomočjo bratov pokojnice, bodo čebele še naprej ostale pri hiši.

Ivanka, odšla si od nas prav sedaj, ko naše društvo praznuje 60-letnico obstoja in katerega soustanovitelj in dolgoletni funkcionar je bil tudi tvoj oče.

Naj ti bo lahka domača zemlja, družini in sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje.

ČD Videm Dobropolje

LEOPOLD ŠPARAŠ

Rodil se je leta 1907 v vasi Kruplivnik v Prekmurju kot sin kmečkih staršev. Izučil se je za mizarja. Odlikoval se je po natančnosti in prizadevnosti, se poročil in si ustvaril lep dom. Čebelariti je začel leta 1933, leta 1951 je imel že 30 panjev čebel. Po vzoru

sosednje Madžarske je izdelal sam svoj tip panja, v katerem je čebelaril, nekaj pa tudi z AZ panji. Precej mu je pomagal zet, ki je tudi izučen za mizarja, saj sta vse panje izdelovala sama. Tako se je pred nedavnim dokopal že do več kot 130 panjev čebel. Čebele je prevažal na različna pasišča: na Pohorje, v Gorski Kotar, Liko, Baranjo in nazadnje v Vojvodino. Pred nekaj leti sta z zetom kupila dva lastna tovorna avtomobila ter na njiju namestila na vsakega po 60 panjev čebel.

Več desetletij je bil predsednik čebelarske družine Križevci v Prekmurju. Zelo rad je zahajal na razna predavanja in društvene sestanke v Mursko Soboto. Bil je vzoren vzrejevalec matic; vozil jih je na plemenilno postajo in jih razpošiljal na razne kraje. Vsakomur je rad pomagal z dobrim in pametnim nasvetom ali mu v sili priskočil na pomoč. Za svoje zasluge v čebelarstvu je prejel priznanje Antona Janše II. in III. stopnje.

Zalujoči hčerki, zetu, vnukinji in sorodnikom izrekamo čebelarji bližnje in daljne okolice iskreno sožalje.

Rudi Perkič

ALOJZ JAMNIK

Pokojni Lojze se je rodil 1. julija 1895. leta v vasi Gostoče pri Škofji Loki. Njegovo življenje ni bilo lahko, saj je bil še zelo mlad vpoklican v vojsko. Med prvo svetovno vojno je bil ujet in v ujetništvu v Italiji ostal vse do konca vojne.

Njegov oče je bil čebelar, zato je Lojze že takrat vzljubil čebele.

Kmalu po vojni se mu je želja po čebelarjenju izpolnila in si je kupil nekaj panjev čebel. Od takrat je stalno čebelaril in takoj postal član čebelarke družine Homec, katere član je bil vse do svoje smrti.

Vedno se je želel izpopolnjevati in izobraževati, zato ni minila nobena seja ali občni zbor, da se ga ne bi udeležil. Za svoje požrtvovalno delo je bil tudi odlikovan z redom Antona Janše III. stopnje.

Pokojni Lojze, čeprav že ostarel, je vedno ljubil čebelice in mnogokrat pripovedoval sočebelarjem z veseljem o svojem čebelarjenju in dajal dobre napotke in nasvete.

Na zadnjo pot smo ga spremili v velikem številu z našim čebelarskim praporom in godbo na čelu. Ob odprtem grobu se je v imenu čebelarke družine poslovil od njega tajnik čebelarke družine Homec.

Lojze, ohranili te bomo v najlepšem spominu in se ti za ves trud, ki si ga vložil za razvoj naše družine, najlepše zahvaljujemo. Tvojim domačim pa izrekamo iskreno sožalje.

Čebelarška družina Homec

FRANC KASTELIC

Rodil se je 12. XII. 1908 v Trnovcu. Takoj po novem letu, potem ko je poravnal članarino, obiskal čebelarje in poskrbel za naslednika za svoje čebele, je bolezen, ki je že dolgo spodjedala njegove moči, zdaj res hitro dokončala svoje delo. Že 6. januarja smo ga pokopali na pokopališču v Sentvidu pri Stični.

ja smo ga pokopali na pokopališču v Sentvidu pri Stični.

Že kot otrok je pomagal očetu pri prenašanju kranjičev in ogrebanju rojev. Oče mu je kmalu umrl in Franc je moral krepko poprijeti za delo. Poleg kmetijstva se je uspešno ukvarjal s čebelarstvom. Njegove matice »čiste kranjice« so romale tudi v dežele zunaj Evrope.

Zadnja leta, ko je bil že bolan, je začel uspešno čebelariti v AŽ panjih. Bil je praktičen čebelar in vesten član čebelarke organizacije. Znanje je rad prenašal na druge čebelarje in je bil vedno gostoljuben.

Na zadnji poti ga je spremljala množica ljudi in med zastavami je bil tudi naš čebelarski prapor. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil član našega društva.

Naj mu bo lahka domača zemlja!

CD Stična
J. Marolt

DR. JOŽE VOLBANK

Dne 6. 2. 1981. je umrl v Kranjski gori dr. Jože Volbank. Rodil se je leta 1897 v Zitari vasi v Podjuni na Koroškem v kmečki družini. Studiral je v Ljubljani in v Zagrebu. Po dveletni praksi v Polju pri Ljubljani je leta 1928 prišel v Kranjsko goro za sploš-

nega zdravnika, kjer je živel do svoje smrti.

V tej dolini je našel ljudi, ki so sodne mentalitete s Korošci. Bil je dober zdravnik trem generacijam od Radovne do Rateč. Nesebično je pomagal ob vsakem času, v vseh situacijah vsem, ki so bili njegove pomoči potrebni.

Prosti čas je najraje prebil na svojem vrtu pri čebelah. Do zadnjega je sam skrbel za deset AŽ panjev, vedno pa je imel tudi nekaj kranjičev! Ob svoji osemdesetletnici je prejel red Antona Janše III. stopnje.

Bil je zaveden Slovenec in težilo ga je zatiranje slovenske besede onkraj Karavank. Zato je pomagal študentom slovenske gimnazije v Celovcu in jim tudi zapustil vse svoje premoženje.

V zavesti ljudi gornjesavske doline bo ostal nanj hvaležen spomin.

CD Kranjska gora
Miha Smolej

V okviru 5. specializiranega sejma čebelarstva Jugoslavije v Somboru bo od 28. do 30. VIII.

PRVI EVROPSKI SEJEM ČEBELARSTVA

Častni pokrovitelj sejma je dr. Harnaš, predsednik Apimondije, ki bo osebno navzoč. Med predavatelji bo tudi Šandor Kočiš, član izvršnega odbora Apimondije.

Organizator je že prejel prijave čebelarjev iz Avstrije, LR Madžarske, Francije, Švice, ZDA, Zahodne Nemčije in od drugod. Iz Jugoslavije so najavile udeležbo vse večje čebelarske organizacije.

Pričakujemo vas kot razstavljalce in kot obiskovalce na tem edinstvenem sejmu v Evropi.

Vse informacije dobite na naslovu: Uprava sajma pčelarstva, 25000 Sombor, Istarska ul. 22.

Organizator sejma

OGLASI

FOTI MATIČNICE iz povoščenega papirja za enkratno uporabo nudim po 5 din komad. Z njim uspešno zamenjujemo in dodajamo matice. Možna dostava po pošti.

Ivan Štamberger, Bezena 72, 62342 RUŠE

PRODAM osmukače za cvetni prah za AŽ panj. So malo rabljeni.

Jani Smrekar, 61281 Kresnice 87

UGODNO PRODAM 21 novih AŽ panjev, od teh 16 opremljenih in naseljenih z novimi družinami. Informacije na tel.: 062 65 140

UGODNO PRODAM registriran prevozni čebelnjak — TAM 5000.

Mohorič, tel.: 061 555 021 (klicati dopoldne)

VARITAN[®] AD, US. VET.
DIMNE TABLETE ZA UNIČEVANJE PRŠIC NA ČEBELAH

NOVO!

Specialno dražljivo in spodbujevalno sredstvo, ki ga uporabljamo kot dodatek hrani za čebele

FORSSAPIN

daje čebelam potrebno moč in povečuje delovno sposobnost in aktivnost

FORSSAPIN

povečuje odpornost čebel proti raznim boleznim med napornim delom

FORSSAPIN

je narejen z edinstveno tehnologijo v naši državi na osnovi poskusov mnogih znanstvenikov s področja čebelarstva. Dokazano je, da se z uporabo FORSSAPINA poveča čebelja družina za 30%, sorazmerno s tem pa tudi donosi vseh čebelnih proizvodov.

FORSSAPIN

je embaliran v stekleničkah s prostornino 15 ml, uporabljamo pa ga tako, da na 1 l oziroma 1 kg hrane dodamo 10 kapljic in vse dobro zmešamo.

Izdeluje PČELARSKI KOMBINAT BEOGRAD
Svetonikolski trg 4
Tel.: 625 786, 626 141

E. M. FUCHS

SPECILNA TRGOVINA ZA SODOBNO
ČEBELARSTVO Telefon (0 42(22) 49236
A - 9061 CELOVEC - Wölfnitz - Felsenschmied-
gasse 19

éts **Thomas** fils
ÖSTERREICH-REPRÄSENTANZ
B.P. n° 2 - 45450 FAY-AUX-LOGES

UGODNA PONUDBA

Zaradi izrednega zanimanja za naše izdelke, ki smo jih razstavili v Polju pri Ljubljani, nudimo izredno ugodne pogoje za nakup:

1. SUŠILEC ZA CVETNI PRAH — 220 V, 300 W, za 3 kg cvetnega prahu — **cena 980 ASch**

2. ELEKTRIČNI POGONI ZA TOČILA — 220 V, 45 W, 70 W, 140 W, za pogon od zgoraj, repulzijski motor, sinhrono reguliranje hitrosti — **cena od 2950 ASch dalje**

3. ELEKTRIČNI NOŽ ZA ODKRIVANJE SATJA — 220 V, s termostatom — **cena 880 ASch**

4. STISKALNICA ZA SATNICE — Prevleka iz teflona ali cinka, vse mere — **cena od 2850 ASch dalje**

5. NOVO! NOVO!

STISKALNICA ZA SATNICE IZ KAUČUKA — za izdelavo satnic s plastičnimi vložki za armiranje (žičenje satnikov odpade) — **cena 1350 ASch**

ZELO UGODEN NAKUP — RAZPRODAJA

6. BENCINSKI AGREGATI — štiriktaktni bencinski motor Brigs-Stttraton 220 V, od 650 W do 3000 W — **cena od 6200 ASch dalje**

7. ELEKTRIČNI GENERATORJI — s priključkom na akumulator z napetostjo 12 do 24 V na 220 V in 650 W izmenični tok — **cena od 7850 ASch dalje**

E. M. Fuchs

PRODAM

UGODNO PRODAM več predmetov za čebelarstvo: točilo za 18 satov, praktično pripravo za kuhanje voska, večje število posod za med, elektromotor — 3 KM, več čebeljih družin s Kirarjevimi panji.

Ivan Jevšnik, Koroška 32, 63325 Šoštanj

Zaradi starosti PRODAM 20 naseljenih AŽ panjev.

Ana Markelj, Petkovškova 4, Vrhnika, tel.: 751 416

PRODAM 30 AŽ naseljenih panjev na devet satov.

Heda Šimenc, Beričevo 2, 61262 Dol pri Ljubljani

ZAMENJAM 15 AŽ panjev enajstsatarjev za devetsatarje. Panji so rabljeni, v dobrem stanju. Ivan Kranjc, Marezige 54, 66273 Marezige.

PRODAM TAM 2000, predelan za prevoz čebel, vozen z B kategorijo, in nekaj novih AŽ panjev na 10 satov, brez družin.

Franc Dobnikar, Medno 50, p. Ljubljana — Sentvid

PRODAM avtobus TAM, 125 KM, registriran za prevoz 90 AŽ panjev.

Jože Dolinšek, Trzin, Ljubljanska 31, 61234 Mengeš

PRODAJA MATICE ČISTE KRANJSKE PASME

ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO, VZREJNO-SELEKCIJSKI CENTER V LJUBLJANI, BO TUDI LETOS NADALJEVAL DELO PRI VZREJI IN ODBIRI KRANJSKE ČEBELE. ČLANOM NUDIMO MATICE ČISTE KRANJSKE PASME.

CENA MATICE JE 280 din.

NAROČILA LAHKO POŠLJETE PISMENO ALI PO TELEFONU NA NASLOV: ZVEZA ČEBELARSKIH DRUŠTEV ZA SLOVENIJO, CANKARJEVA 3, LJUBLJANA, ALI PO TELEFONU NA STEVILKO (061) 20 208.

OB NAROČILU NAKAŽITE DENAR NA ŽR-50101-678-48636 ZČDS, CANKARJEVA 3, LJUBLJANA.

List izhaja vsakega 1. v mesecu

Izdaja ga Zveza čebelarških društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva c. 3/II. Telefon: 20-208. Izdajateljski svet: Dušan Švara, predsednik; člani: Franc Magajna, Martin Mencej, Janez Mihelič, Fani Osojnik, A. Marija Sedej, Joško Šlander in Janez Terlep.

Uredniški odbor: Janez Mihelič, Dušan Švara, Jože Babnik, Lojze Kastelic, Martin Mencej, Franc Javornik, Franček Sivc.

Odgovorni urednik: Dušan Švara

Glavni urednik: prof. Janez Mihelič

Tehnični urednik: Matija Hočevar

Lektor: Danica Bizjak

Glavni in odgovorni urednik Blitena — Medex — exp.-imp. Franc Strumbelj.

Letna naročnina za nečlane 300.—, za tujino 350.—, za člane čebelarških organizacij drugih republik 300.— dinarjev. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Reklamni oglasi: cela stran — 6000 din, pol strani — 3500 din, četrt strani — 2000 din. Trikratna zaporedna objava 20 % popusta. Splošni oglasi: beseda 10 dinarjev. Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa.

v tekočem letu, do 20 besed. Za vsako naslednjo besedo doplačajo po veljavni tarifi 10 dinarjev. Članarina znaša 250.— din in 1 din od panja, s članarino je plačan tudi Slovenski čebelar. Št. žiro računa pri SDK v Ljubljani, Miklošičeva c.: 50101-678-48636.

Devizni račun št. 50100-620-107-010-30960-943.

Revijo financira RSS.

Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo št. 421-1/74 je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Tiskalna tiskarna Tone Tomšič, Ljubljana v 8000 izvodih.

Rokopisov ne vračamo.